

SKUPAJ SKOZI ŽIVLJENJE

*15 let Lokalne akcijske skupine Celje
za preprečevanje zasvojenosti*

Besedila v zborniku so prispevali:

- Avguštin Alenka, Projektna pisarna Celje Zdravo mesto, Javni zavod Socio
- Beukovič Viktorija, Center za socialno delo Celje
- Centa Ksenija, Dispanzer za psihohigieno otrok in mladine Celje, Zdravstveni dom Celje
- Golnar Andreja, Dispanzer za otroke in šolsko mladino Celje, Zdravstveni dom Celje
- Goršek Janko, Policijska uprava Celje
- Grafenauer Konšak Zdenka, Osnovna šola Štore
- Hojnik Tanko Marina, Osnovna šola Frana Kranjca
- Hus Dušan, Lekarna Apoteka pri Teatru
- Jazbec Veronika, Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog Celje, Zdravstveni dom Celje
- Jerebic Drago, Družinski inštitut Bližina
- Konec Juričič Nuša, Zavod za zdravstveno varstvo Celje
- Kelavič Manuela, Društvo Salezijanski mladinski center Celje
- Kvas Suzi, Javni zavod Socio
- Lekić Ksenija, Zavod za zdravstveno varstvo Celje
- Novit Alen, Duštvo Kultlab Celje
- Ristič Ivana, Celjski mladinski center
- Štadler Alenka, Vrtec Zarja Celje
- Tacol Alenka, Gimnazija Celje Center
- Velikanje Marjana, Dispanzer za psihohigieno otrok in mladine Celje, Zdravstveni dom Celje
- Vozlič Vida, Zavod VIR – preprečevanje odvisnosti in rehabilitacija uporabnikov drog
- Zrinski Zdenka, Javni zavod Socio
- Zupančič Natalija, Želva - dnevni center za mladostnike, ki uživajo drogo, in njihove svojce
- Žlender Barbara, PUM Celje, Zavod Salesianum

Uredili:

- Ksenija Lekić in Nuša Konec Juričič, Zavod za zdravstveno varstvo Celje

Lektorirala:

- Andreja Reberšak

Izid zbornika so podprli:

- **Zavod za zdravstveno varstvo Celje**
- **Mestna občina Celje**
- **Celjske lekarne**
- **Pivovarna Laško, d.d.**

Oblikovanje in tisk: C.VISTA d.o.o.

Naklada: 300 izvodov

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

613.83-053.6(497.4Celje)
061.235:613.83(497.4Celje)«1992/2007»

LOKALNA akcijska skupina za preprečevanje zasvojenosti (Celje)
Skupaj skozi življenje : 15 let Lokalne akcijske skupine Celje
za preprečevanje zasvojenosti / [besedila prispevali Avguštin
Alenka ... [et al.] ; urednici Ksenija Lekić in Nuša Konec
Juričič]. - Celje : Zavod za zdravstveno varstvo, 2007

ISBN 978-961-92278-0-0
1. Gl. stv. nasl. 2. Avguštin, Alenka 3. Lekić, Ksenija
236408064

KAZALO

SKOZI NE-ODVISNOSTI, SKOZI ŽIVLJENJE.....	5
MESTO CELJE IMA PRI OBVLADOVANJU PROBLEMA DROG DOBRE PREVENTIVNE PRISTOPE IN PROGRAME POMOČI, KI ŽE DAJEJO REZULTATE.....	6
KAKO SMO V SLOVENIJI ZAČELI IN KAKO NAPREJ?.....	7
LAS CELJE – MOČNEJŠI SKUPAJ, ŠIBKEJŠI VSAK ZASE.....	8
VSAKDANJE IZBIRE IN ODVISNOSTI.....	10
KDO SO ČLANI LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE CELJE?.....	15
ŽIVLJENJSKI STIL IZ OTROŠTVA JE OGLEDALO ZA VSE ŽIVLJENJE.....	17
OTROKA DVIGUJE OBČUTEK USPEHA, KO PREMAGA OVIRO.....	18
OSEBNOSTNO ČVRSTI MLADOSTNIKI NE BEŽIJO PRED TEŽAVAMI.....	19
SE ZNAMO ODZIVATI NA TEŽAVE IN REŠEVATI PROBLEME?.....	20
PISARNA V SREDIŠČU MESTA, NAMENJENA ZDRAVJU IN IZBOLJŠEVANJU KAKOVOSTI ŽIVLJENJA.....	21
INICIATIVA ZA MLADINSKE PROJEKTE, ZABAVO, USTVARJANJE IN OSEBNI RAZVOJ.....	23
V NAŠIH OČEH JE DVORIŠČE DOBER PROSTOR ZA AKTIVNO ODRAŠČANJE.....	24
PO DOSEŽENEM CILJU GREŠ NAPREJ.....	25
AKTIVNO PREVENTIVNO : BREZ DROG SE DA LEPO ŽIVETI!.....	26
SVETOVALNA IN TERAPEVTSKA OPORA ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN DRUŽINE.....	28
NAJSTNIKI POGOSTO ODGOVORIJO NA OBREMENTIVSKE S PSIHOSOMATSKIMI BOLENJI.....	29
TEŽAVE ODVISNIKOV POSEŽEJO NA VSA PODROČJA ŽIVLJENJA.....	31
SKUŠAMO ODKRITI, KAKŠNA STA MOČ IN VPLIV ČLOVEKOVIH PRETEKLIH IZKUŠENJ V SEDANJOSTI.....	32
VEDNO VEČ ODVISNIKOV SE VKLJUČUJE V PROGRAME ZDRAVLJENJA.....	34
DNEVNI CENTER JE VAREN PROSTOR, KAMOR SE MLADI UPORABNIKI DROG UMAKNEJO Z ULICE.....	35
UPORABNIKI NEDOVOLJENIH DROG IMAJO DOSTOP DO BREZPLAČNIH STERILNIH IGER IN BRIZG.....	36
TERENSKO DELO DOSEŽE ODVISNIKE, KI NISO VKLJUČENI V NOBEN PROGRAM POMOČI...38	
ČE ZAČNEMO REŠEVATI PROBLEM DOVOLJ ZGODAJ, LAHKO ODVISNOST USPEŠNO PRESEŽEMO.....	39
VLOGA POLICIJE PRI RAZREŠEVANJU PROBLEMATIKE PREPOVEDANIH DROG.....	41

SKOZI NE-ODVISNOSTI, SKOZI ŽIVLJENJE

*Rast in razvoj drevesa določajo njegove korenine.
Trdnost in razcvet mu omogočajo okoljske razmere in zmožnost prilagajanja.
Omajejo in uklonijo ga viharji, lahko tudi preobilje sadežev na njem.
Včasih se tudi zlomi.
V bližnjih drevesih lahko najde oporo - tem bližje kot so, več kot jih je,
bolj kot so raznolika, lažje se nasloni na njih in preživi...*

Za simboliko dreves se skrivamo ljudje. Vsak posameznik in vsi skupaj v paleti posameznih trenutkov in obdobjih svojega življenja. Tako tisti, ki potrebujemo spodbudo, oporo in pomoč, kot tisti, ki jo dajemo.

Vsak človek želi biti sprejet in ljubljen, svoboden, notranje močan in ustvarjalen. Te naše osnovne psihološke potrebe dosegamo večinoma z lastno aktivnostjo in dejavnostjo, v odnosih z drugimi in s sodelovanjem, lahko pa vsaj trenutno tudi s pomočjo kemičnih snovi in drog. Kljub številnim znanim učinkom in škodljivostim, ki jih povzročajo, človek vedno znova posega po njih. Zato, ker so dosegljive in zato, ker hitro prinašajo ugodja, za katera se je sicer potrebno potruditi. Nekateri jih le poizkusijo, drugi jih uporabijo vedno znova, nekateri postanejo od njih odvisni. **Za neosebni štrevilkami, ki predstavljajo ljudi odvisne od drog, se skrivajo osebne in družinske zgodbe.** Vsaka malo drugačna, vendar vse boleče in dramatične.

Pred 15 leti so strokovnjaki na Celjskem sledili pozivu obalnih občin in zdravnika Milana Kreka ter se v Celju povezali v LAS – lokalno akcijsko skupino, da bi združeni, in tako močnejši, lažje odgovorili na naraščajoči problem nedovoljenih drog. Upoštevali so dejstvo, da je problem drog problem celotne družbe in da ima interdisciplinarni, kot tudi medsektorski, pristop pri njegovem obvladovanju prednost pred še tako veliko zagnanostjo posameznikov. Vodenje skupine je 3. decembra 1992 prevzela zdravnica Alenka Kokalj z Zavoda za zdravstveno varstvo Celje.

Skupina je vsa leta delovala predvsem kot povezovalac, spodbujevalec novih programov, zagovornik interesov posameznika, svetovalec lokalni politiki ter ustvarjalec javnega mnenja za omenjeno problematiko. Ustanove in posamezniki, vključeni v LAS, smo ves čas delovali neodvisno in samostojno, pa vendar povezani v skupnih ciljih. **Zavod za zdravstveno varstvo Celje in Mestna občina Celje sta vsak na svoj način vsa ta leta spodbujala naše delovanje.** Veseli smo bili ob vsakem novem programu in aktivnosti v lokalni skupnosti, predvsem pa ob vsakem uspehu in napredku otroka in mladostnika ter njegovih svojcev v stiski, povezani z drogami. Bili smo in še vedno smo entuziasti. Ravno zaradi entuziazma, naše povezanosti tako navznoter kot navzven ter nenazadnje razumevanja širine problema drog, smo v veliki meri presegali trenja, ki se sicer rada pojavijo med različnimi ustanovami in programi pomoči na področju drog in delujemo tudi še danes, ko je državna podpora lokalnim akcijskim skupinam zamrla.

Ne obljubljam, da bomo problem drog izkoreninili. Še naprej pa bomo vztrajno pomagali v soustvarjanju pogojev za čim boljši razvoj posameznika, za življenje brez drog in zasvojenosti, za čim bolj zgodnje odzivanje na težave posameznika, za konkretno podporo in pomoč, ko bo le-ta potrebna.

Drage sodelavke in sodelavci - sedanji in nekdanji člani in članice LAS Celje, vodenje LAS Celje zadnjih deset let mi je bilo v veselje in ponos. Zahvaljujem se vsem in vsakemu posebej in vas hkrati vabim, da gremo skupaj naprej. Skozi ne-odvisnosti, skozi življenje.

Nuša Konec Juričič, vodja LAS Celje

MESTO CELJE IMA PRI OBVLADOVANJU PROBLEMA DROG DOBRE PREVENTIVNE PRISTOPE IN PROGRAME POMOČI, KI ŽE DAJEJO REZULTATE

Petnajsta obletnica obstoja in delovanja Lokalne akcijske skupine - LAS v Celju zahteva najprej **čestitke ob jubileju**. Čestitke tako posameznikom kot ustanovam, ki so se v Celju s svojim delom vključili v preprečevanja rabe in zlorabe drog ter zasvojenosti in zmanjševanje škode ter tveganj, ki ob tem nastopajo.

Od prvih korakov, ki so bili vse prej kot lahki, saj je bilo potrebno na lokalnem in regionalnem nivoju najprej vzpostaviti odnos do problematike droge, je delo LAS teklo od povezovanja in interdisciplinarnega sodelovanja nevladnega, vladnega sektorja, stroke ter posameznikov, do izvajanja različnih preventivnih dejavnosti, sodelovanja pri ustanavljanju nizko in visokopražnih programov v Celju in nenazadnje do zelenih rezultatov.

V obdobju od ustanovitve LAS leta 1992 pa vse do danes je bilo vedno prisotno kvalitetno sodelovanje med Mestno občino Celje, Zavodom za zdravstveno varstvo Celje (kateri LAS vseskozi zagotavlja temeljne pogoje za delo) in predstavniki različnih ustanov ter društev. S finančno pomočjo mesta Celja deluje več preventivnih programov za otroke, mladino in starše.

V letu 1995 je v okviru Zdravstvenega doma Celje začel delovati nizkopražni program Centra za zdravljenje in preprečevanje odvisnosti. Od 1998 v Apoteki pri teatru zamenjujejo igle in brizge uporabnikom drog. V letu 2001 je odprl vrata visokopražni program za preprečevanje odvisnosti in rehabilitacije uporabnikov drog Zavoda VIR. Poletu 2007 je s pomočjo terenskega vozila steklo delo z odvisniki na terenu. Namensko urejeno vozilo sta preko mednarodnega razpisa pridobila zavod Socio in Mestna občina Celje. Vzporedno s tem so v drugi polovici devetdesetih let vseskozi potekale aktivnosti, vezane na problem drog v centru za socialno delo, zdravstvenem domu, bolnišnicah v Celju in Vojniku, policiji, sodišču in tožilstvu v Celju, društvih UP in Konoplja org ter Celjskem mladinskem centru.

Politika mesta Celja na področju obvladovanja drog, povzeta v strategiji Mestne občine Celje za področje drog in zasvojenosti, je v zadnjem obdobju pripeljala tudi do koordinacije in povezovanja vseh nevladnih organizacij, ki delajo na področju drog v regiji. Vedno več občin v regiji to dejavnost in programe spoznava ter sprejema kot storitve, ki jih uporabljajo njihovi prebivalci in jih zato sofinancirajo. Sledijo povezovanju in sodelovanju, ki je med občinskimi LASi v regiji že dolgo spoznano kot nujen pogoj za uspešno delo.

Rezultat? Vse več tistih, ki imajo problem z drogo, se vključuje v razpoložljive programe pomoči.

Opisano delo, napor in vložena sredstva so upravičili svoj namen in čestitke ob obletnici.

Željko Cigler
Oddelek za družbene dejavnosti
Mestna občina Celje

KAKO SMO V SLOVENIJI ZAČELI IN KAKO NAPREJ?

Pred 17 leti je tranzicija zajela tudi slovenski prostor. V času preporoda Evrope, ki je bil veličasten za Evropejce, se je v Kopru, Izoli in Piranu rodila prva slovenska Lokalna akcijska skupina. Uveljavila se je kot javno-zdravstvena metoda dela različnih strokovnjakov, ki so kljub velikim razlikam v pristopu do obravnave drog sposobni vzpostaviti v duhu tolerantnosti visoko kvalitetno medsebojno sodelovanje, ki daje skupini dodano vrednost.

Kmalu je nastopilo obdobje prenosa modela v ostale slovenske občine. Med njimi sta bila tudi Občina Celje in Zavod za zdravstveno varstvo Celje, ki sta kar kmalu ustanovila svojo Lokalno akcijsko skupino in vse do danes tvorno sodelovala pri razvoju te ideje v Sloveniji. V preteklih letih so nekatere LAS prenehale delovati, druge so ustanovili na novo. LAS sistem se je razširil čez vso Slovenijo in danes v mnogih slovenskih občinah združuje požrtvovalne strokovnjake, ki veliko prostega časa namenjajo delu skupine. V njej vidijo ustrezno obliko organiziranosti. Vsaka lokalna akcijska skupina je navezana na lokalno skupnost, iz katere je zrasla, za katero živi in dela. Učinkovita je ravno zaradi lastne avtonomnosti - lahko se odloča glede na lokalne razmere in ne glede na usmeritve z vrha.

LAS ne prenese piramidalnega sistema vodenja, ker se sicer izgubi v množici in nima več svoje »osebnosti«, ki je prilagojena kraju, v katerem deluje. LAS potrebuje svobodo, kreativnost in druge, za lokalno delo ugodne pogoje. Te lahko omogoči predvsem lokalna politika - če razume, kako velik problem za neko skupnost so lahko droge.

Nekatere LAS so se skoraj v celoti posvetile preventivnemu delu na področju drog. Ta usmeritev je bil skorajda beg strokovnjakov pred zahtevnim delom na področju zdravljenja in socialne obravnave, morda tudi zaradi velikokrat nerazumljivih in na trenutke pretiranih preprirov med posameznimi terapevtskimi programi. A zgolj usmeritev v preventivo se na lokalni ravni kaj kmalu pokaže kot nezadostna, saj mora LAS, če hoče biti uspešna, zajeti problematiko v čim širšem kontekstu. Če ni tako, člani LAS kmalu spoznajo, da ima odvisnost in uporaba drog veliko obrazov in da je preventiva le eden izmed njih. Zato mora LAS posvetiti velik delež svojih aktivnosti tudi nizkopražnim programom, da pravočasno ujame v mreže pomoči tiste, ki najverjetneje še dolgo ne bi vstopili v programe zdravljenja in obravnave. Prav tako je LAS zadolžena za programe zdravljenja in socialne obravnave ter represivne ukrepe. Šele ko doseže ta nivo delovanja, je skupina zrela in pripravljena na vse izzive, ki jih daje droga - šele tedaj sprejema droge kot globalni pojav, ki potrebuje celosten odziv in ne parcialnega.

Če bo LAS hotela biti regionalno uspešna tudi ob uvedbi regij ali pokrajin, bo morala dopustiti vse specifičnosti lokalnih akcijskih skupin na osnovnem občinskem nivoju. Le tako se bo mogoče približati problemom neposredno in v vsakodnevem življenju, kjer se dogaja domala vse, kar je povezano z drogami. Tam je tudi ključ do rešitev, ki morajo biti usklajene med politiko in stroko ter civilno družbo in z ljudmi, ki živijo v tem okolju. Koordinacijo lahko LAS še dolgo vodi. Ta javno-zdravstveni pristop ima prihodnost in upam, da ga bo v bodoče čim več lokalnih skupnosti sprejelo za svojega.

Milan Krek,
koordinator prve lokalne akcijske skupine v Sloveniji

LAS CELJE – MOČNEJŠI SKUPAJ, ŠIBKEJŠI VSAK ZASE...

LAS Celje je koordinator vseh ustanov, organizacij in strokovnjakov, ki se v Celju ukvarjajo z razreševanjem problematike drog. Člani LAS smo dejavni na treh ravneh razreševanja problematike drog, in sicer na področju preprečevanja, zdravljenja in rehabilitacije. V skupini se povezujemo in spodbujamo razvoj in širitev programov na področju drog v posameznih ustanovah na Celjskem. Dajemo pobude za nastanek novih programov in soustvarjamo javno mnenje. Trenutno je v LAS Celje vključenih več kot 20 članov iz 16 ustanov, organizacij in društev.

Naše naloge in cilji:

- povezovanje različnih akterjev na lokalni ravni;
- pomoč pri oblikovanju življenjskih okolij, ki bodo spodbujala zdrav razvoj otrok in zmanjševala potrebo po uporabi drog;
- spremljanje stanja rabe in zlorabe dovoljenih in nedovoljenih drog med otroki in mladino;
- izobraževanje različnih ciljnih skupin (mladostniki, učitelji, starši,...);
- delo z mediji in informiranje različnih javnosti;
- priprava in izvajanje primarno preventivnih programov;
- spodbujanje kakovostne ponudbe virov pomoči za odvisnike in izboljševanje kakovosti že obstoječih programov;
- podpora pri uvajanju novih programov in prilagajanje potrebam na terenu;
- povezovanje z ostalimi lokalnimi akcijskimi skupinami v regiji in Sloveniji ter z aktivnimi organizacijami na področju preprečevanja rabe in zlorabe drog v Sloveniji in tujini.

Mejniki naših povezav

LAS Celje je bila ustanovljena 3. decembra 1992. Aktivnosti celjske lokalne akcijske skupine so se že od ustanovitve in začetnih spodbud intenzivno prepletale z delom in usmeritvami Zavoda za zdravstveno varstvo Celje. V 15-letnem obdobju sta bili vodji skupine **Alenka Kokalj** in **Nuša Konec Juričič**, obe zdravnici, specialistki socialne medicine.

Delovanje LAS Celje lahko razdelimo v štiri razvojna obdobja:

Od 1993 do 1996

Prvo obdobje je bilo usmerjeno v izobraževanje članov LAS o različnih vidikih problematike drog. Pridobljene informacije in znanja smo začeli postopoma širiti v javnost. Naša ciljna javnost so bili predvsem mladostniki. Informacije o drogah in škodljivih učinkih so mlade zanimale, a med odraslimi so prevladovali še precejšnji odpori, ki so izvirali iz stigmatizacije nedovoljenih drog in odvisnikov. Problema drog še nismo zares prepoznali za svojega. Kljub temu je že leta 1995 pri Zdravstvenem domu Celje začel z delom Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od nedovoljenih drog.

Od 1996 do 2000

V obdobju od leta 1996 do 2000 smo pričeli s ciljnim izobraževanjem pedagoških in socialnih delavcev ter staršev. Usmerjena so bila v povečanje občutljivosti za problematiko drog, promocijo krepitve varovalnih dejavnikov in pravočasno ukrepanje kot tudi zagotavljanje pomoči. Prvotni odpori do obravnavanja problematike drog so pričeli popuščati. V izobraževalni program Droge in 21. stoletje smo uspeli pridobiti številne učitelje, ki so začutili razsežnosti problema. V letu 1998 je Mestna občina Celje ustanovila Svet za preprečevanje odvisnosti, ki opravlja medsektorsko koordinativno in posvetovalno delo. Leta 1998 smo v Celju uvedli nizkopražni program zamenjave igel in brizg uporabnikom nedovoljenih drog.

Od 2000 do 2004

V obdobju od leta 2000 do 2004 smo nadaljevali z izobraževanji pedagoških delavcev, staršev in mladine. V izobraževalnih vsebinah smo se posebej usmerili v krepitev samopodobe otroka in mladostnika, povečevanje občutka lastne vrednosti, učenje prevzemanja odgovornosti in uspešnih načinov komuniciranja ter veščin za reševanje problemov. Mreža strokovnjakov se je širila in s področja drog pronicala na širše področje duševnega zdravja. Leta 2001 je Celje pridobilo visokoprazni, v abstinenco usmerjeni program za odvisnike Zavoda VIR.

Od 2004 do danes

Obdobje od leta 2004 do danes nadaljujemo s programi izobraževanj za različne ciljne skupine. Iščemo nove poti do staršev, saj se na ponujena izobraževanja ne odzivajo najbolje. V letu 2005 je Zavod za zdravstveno varstvo Celje sprejel predlog Urada za droge RS in prevzel koordinacijo lokalnih akcijskih skupin v Savinjski regiji, kar nam daje nov polet za delo. V regiji so trenutno aktivne naslednje LAS: medobčinska LAS Velenje, LAS Žalec, LAS Rogaška Slatina, LAS Šmarje pri Jelšah, LAS občin Laško in Radeče in LAS Šentjur. Zaradi novih trendov na področju rabe in zlorabe drog se kaže potreba po obnovitvi in dopolnitvi izobraževanj za laične in strokovne javnosti. Julija 2007 je Zavod Socio na Celjskem uvedel terensko delo z uživalci nedovoljenih drog. Novembra 2007 so v celjskem mestnem svetu soglasno podprli strategijo Mestne občine Celje na področju drog. V pripravo strategije smo se dejavno vključili člani LAS Celje, oddelek za družbene dejavnosti in Zavod Socio, ki koordinira programe pomoči odvisnim od nedovoljenih drog.

VSAKDANJE IZBIRE IN ODVISNOSTI

Z zdravnico Nušo Konec Juričič, vodjo LAS Celje,
o problemu drog, smislu povezovanja in aktualnih programih

Kako naj cilj dosežem čim hitreje in brez posebnega napora? Potrebujem rezultate, potrditve in moram se naravnati na višje obrate. Razjasnujem pri sebi in v tišini. Manj je s čustvi prepojenih odnosov in skupnega časa v družini, ponudba drog pa je vedno boljša in dostopnejša. Svoj odmerek lahko kupim pred šolo, trgovino ali najljubšo diskoteko. Bi rajši košček čokolade? Ljubezni? Steklenico vina? Prijatelja? En klik? Knjigo, ki me bo spravila v smeh? Uro košarke, da mi bo tekel znoj? Pošten prepir, ker me nekaj boli? Denar? Sobo s ključem? Miren večer namesto strahu? Občutek uspeha? Nedokončan letnik? Nekaj ostrega, da se kaznujem? Samo malo leska v očeh? Vsekakor lahko moj odmerek kupi kdo drug.

Problem drog lahko preprečimo le deloma in omilimo škodo, ki je posledica epidemije rabe in zlorabe prepovedanih drog. Popolnih podatkov o številu uporabnikov prepovedanih drog v Celju in tudi drugje v Sloveniji nimamo. Lani je bilo v celjski center za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog v program nadomestnega zdravljenja vključenih 209 uporabnikov heroina. Izkušnje kažejo, da na vsakega uživalca drog, ki je vključen v zdravljenje, pridejo najmanj štirje, ki se za to še niso odločili. Podatki s terena kažejo, da je v porastu število uživalcev kokaina. »Heroin in kokain sta le dva obraza odvisnosti. Problematika drog je večplastna in potrebuje celostne, uravnotežene in dobro koordinirane ukrepe na področju primarne preventive, zdravljenja in rehabilitacije,« meni Nuša Konec Juričič, vodja LAS Celje od leta 1996, sicer predstojnica oddelka za socialno medicino in promocijo zdravja na Zavodu za zdravstveno varstvo Celje.

Katere razlike v problemih odvisnosti in v odnosu javnosti do te problematike zaznavate v lokalnem okolju, ko se zazrete v petnajstletno obdobje obstoja celjske lokalne akcijske skupine?

Javnost je postala bolj občutljiva za problem in je iskanje krivcev za dane razmere zamenjala z iskanjem možnih rešitev in ponudbo različnih programov. Kar zadeva primerjavo problemov odvisnosti pred približno petnajstimi leti in danes, vidimo, da na trg prihajajo vedno nove droge. Pred leti predvsem ekstazi, danes kokain. To strokovnjakom narekuje, da se spreminjamo in prilagajamo tako v preventivnih pristopih kot tudi v samem zdravljenju. Na vse te potrebe še nismo odgovorili. Bojim se, da bo s prehodom na regije ali pokrajine za programe pomoči – zlasti tiste, ki jih izvaja nevladni sektor – slabše poskrbljeno. Že danes je nevladni sektor na tem področju v nezavidljivem položaju.

Delo članov LAS nikoli ni bilo plačano, temelji na prostovoljnem delu. Kako se je članstvo v celjski akcijski skupini v minulih letih oblikovalo in spreminjalo? Je dosežek že to, da skupina ni zamrla?

15 let delovanja skupine gotovo je uspeh. Naše članstvo se je od ustanovitve do danes intenzivno spreminjalo. Razpoloženje članov je nihalo od občutkov, da se veliko ne da narediti, pa do zadovoljstva ob vsaki uspešni akciji ali novem programu na področju preprečevanja zasvojenosti na Celjskem. Zavedanje, da smo povezani in usmerjeni k skupnim ciljem veliko močnejši in učinkovitejši, je glavni razlog za dolgoletno delovanje skupine. Trenutno je v skupini okoli 20 članov, med njimi veliko mladih z dobrimi idejami. Ves čas so se aktivnosti na področju promocije zdravja ter preventive neželenih vedenj med mladimi intenzivno prepletale z Zavodom za zdravstveno varstvo Celje, kar je prav tako pripomoglo k obstoju skupine. Tudi Mestna občina Celje kaže razumevanje za problem drog in po razpoložljivih močeh spodbuja reševanje problema.

Kje vidite rezultate LAS Celje?

Med najpomembnejšimi rezultati je prav gotovo večja občutljivost javnosti za problematiko drog, saj smo na področju informiranja naredili veliko. Člani LAS smo bili vsak zase in skupaj iniciatorji za reševanje problemov in nastajanje različnih virov pomoči. Naše skupno strokovno mnenje je imelo določeno težo tako v lokalnem okolju kot v izvenregijskih povezavah. Iz skupine je zraslo več uporabnih pristopov, kot so izobraževalni program za učitelje in druge zainteresirane javnosti, šola za starše in v zadnjih dveh letih prenos informacij o drogah v delovna okolja. Delo in izkušnje LAS je Mestna občina Celje upoštevala tudi pri pripravi strategije na področju drog. Novembra letos so jo celjski mestni svetniki potrdili.

Kaj po vašem mnenju omogoča dobro sodelovanje vseh vpletenih v reševanje problematike drog?

Najprej je nujno, da vsi izvajalci celostno razumejo pojav, poznajo razširjenosti zlorabe drog in zasvojenosti, so odprti drug do drugega in sprejemajo različne programe preprečevanja, zdravljenja in rehabilitacije. Izredno pomembno je zavedanje, da problema ne moremo reševati v okviru ene same stroke. Potrebujemo ustrezno koordinacijo sodelujočih. Koordinacijo bi morala vselej prevzeti ustanova, ki ima dovolj širok pogled na problematiko drog in zasvojenosti, ustrezna znanja ter moč za zagovarjanje in uveljavljanje različnih interesov na tem občutljivem področju. Za učinkovito delovanje in koordinacijo je potrebno stalno spremljanje in analiziranje stanja ter izpopolnjevanje informacijskih sistemov. Potrebno je vzpostaviti formalne poti sodelovanja in izmenjavo podatkov med različnimi izvajalci. Tako bodo ocene o razširjenosti pojava in potrebah za reševanje natančnejše in bodo še v večji meri kot doslej spodbujale k medsektorskemu, interdisciplinarnemu povezovanju.

V promociji zdravja se veliko usmerjamo k otrokom in mladini. Kaj vse otroka ščiti in ga lahko bolje pripravi na realnost, ki ga pričakuje za prvim vogalom? Katere veščine mu lahko koristijo?

Otroku lahko koristijo uporabne socialne veščine, s pomočjo katerih bo lažje obvladoval življenje in se odzival na probleme. Otroku nič ne škodi, če ga redno in aktivno vključujemo v domača opravila. Ob vseh urnikih in zadolžitvah pa naj vendarle ima svoj čas za igro in rekreativne športe. Spodbujajmo ga, mu prisluhnimo, dovolimo mu, da izraža čustva, še zlasti negativna. Na ta način se bo čustva naučil tudi obvladovati. Postavimo mu meje, dovolimo mu, da se sooči s problemi in ga podprimo, kadar jih sam ne more razrešiti. V vsakodnevem življenju ga učimo prevzemanja odgovornosti, pravih načinov komuniciranja in veščin za reševanje problemov. Da bi otroku lahko dali vse to, se moramo v teh veščinah okrepiti tudi odrasli. V izredni dinamiki življenja nam odraslim vse pogosteje uhajajo vajeti iz rok. Kot starši smo soočeni z dilemami vzgoje, ki včasih niso bile tako prisotne. Večkrat slišim starše, ki potožijo, da ne vedo, kako naj vzgajajo svoje otroke, da se bodo ti lahko vključili v tekmovalen in k uspehom obrnjen svet. Če se niti sami ne znajdemo, seveda ne moremo biti stabilna opora svojim otrokom... Zato menim, da moramo odrasli veliko delati na sebi, svojem osebnem razvoju in dobrem duševnem počutju.

Se strinjate, da je vpliv staršev in družinskih članov eden najpomembnejših razlogov, da se mladi izognejo problemom odvisnosti?

Vsekakor je vpliv staršev in družine lahko odločilen. Otroci so kritični opazovalci in bolj verjamejo dejanjem kot besedam. Zdrave navade naj bodo vključene v vsakodnevno življenje čim bolj naravno in sproščeno – ne s pridigami, temveč z ustreznimi zgledi in slogom življenja.

Poudarjate, naj dajemo zgled. V Sloveniji, ki je znana po pivski, »mokri« kulturi...?

Dvorezen meč, kajne? Zlasti starejši pogosto živimo v prepričanju, da so zdravju škodljive predvsem nedovoljene droge, pri tem pozabljamo na alkohol, ki je skorajda naša »nacionalna« in dovoljena droga. Velika razširjenost pitja alkohola med odraslimi, veliko število odvisnih od alkohola, prometne nezgode pod vplivom alkohola, kršenje javnega reda in miru ter številne drame v domačem okolju, ki jih povzročijo alkohol, otrokom in mladim prav gotovo niso dober vzor. To nam mladi pogosto očitajo.

Katere nedovoljene droge so danes v Sloveniji in celjski regiji največji problem? Po podatkih policije je v Celju letos do novembra zaradi predoziranja s heroinom umrlo že pet ljudi.

Najbolj razširjena je uporaba marihuane. Dolgo časa se ji niti ni pripisovalo kakšnih hujših, dolgotrajnejših učinkov, a sedaj vidimo, da so stvari drugačne. V zadnjih letih v programih zdravljenja narašča število mladih, ki imajo samo zaradi uživanja marihuane resne težave s koncentracijo in z motivacijo. V zadnjem obdobju je v porastu tudi število uporabnikov kokaina, zlasti v skupini mlajših odraslih. Uporaba kokaina je zaprta v določene kroge in še ni izražena kot problem, saj je učinek kokaina precej drugačen od tistega, ki ga povzroča heroin. Vedenje človeka, ki je pod vplivom kokaina, je za okolico bolj sprejemljivo kot vedenje nekoga, ki je pod vplivom heroina. Opažamo tudi, da se je uporaba kokaina razširila med uživalce heroina, ki zaradi tega pogosto kažejo znake velike agresije. Kokain povzroča hudo psihično odvisnost ter dolgoročne posledice. V tem trenutku za uživalce kokaina še nimamo ustreznih programov zdravljenja. Heroin na drugi strani povzroča hudo telesno in psihično zasvojenost in smrti kot posledico predoziranja ali učinka snovi, ki so mnogokrat primešane k heroinu. Obenem ne prezirimo številnih smrti, ki jih povzročita alkohol in tobak.

Kakšno vlogo pri razraščanju problema drog pripisujete dinamiki bivanja v zaostrenih razmerah? Občutki negotovosti se stopnjujejo, varnost se krči...

Res smo kot posamezniki soočeni s številnimi pritiski, z zahtevami po nenehnem prilagajanju in spreminjanju, učinkovitosti, s prehudimi zahtevami do samih sebe in drugih. Pretirano se usmerjamo v materialne dobrine. Osamljenost, slabi medosebni odnosi in odtujenost rušijo naše duševno zdravje. Življenje v negotovih razmerah je dodalo nekaj novih razlogov, zaradi katerih se nekateri iz vsakdanjih problemov raje umaknejo v droge.

Verjetno velikokrat povedano, vendar – zakaj posegamo po drogah? Zaradi skrbi? Teže odločitev? Zabave? Užitka? Imamo danes druge razloge kot pred več desetletji?

Vse, kar ste naštevali, pride v poštev. V šestdesetih in sedemdesetih letih je jemanje nedovoljenih drog izražalo predvsem upor proti avtoriteti, politiki, ideologiji, pomenilo je tudi preizkušanje meja. Danes gre bolj za beg pred realnostjo, težo odločitev, pred izgubo smisla življenja in vrednot. Pa vendar: otroci in mladi posežejo po drogah predvsem zaradi radovednosti. Na srečo se radovednost na tem področju pri večini kar hitro konča, saj otroci svoje potrditve najdejo drugje. Problem se poglobi, ko jemljemo drogo zaradi užitka, ugodja in zato, da nam zadovolji naše psihološke potrebe po ljubezni, varnosti, sprejetosti, moči in zabavi. Iz občasnega uživanja lahko preidemo v zlorabo drog in potem nezavedno in nehote v odvisnost.

In kaj se zgodi potem?

Potem se življenjska zgodba uživalca drog razplete v zdravljenje ali še globlje drsenje v zasvojenost in spremljajoče zdravstvene in socialne težave zaradi načina življenja. Uživanje drog je v skrajnih razsežnostih povezano s preprodajo drog in z drugimi kaznivimi dejanji, s

krajami, prostitucijo in kriminalom. Po drugi strani vemo, da je jemanje droge možno uspešno presekati in ozdraveti – če odvisnik poišče pomoč dovolj zgodaj, je motiviran in deležen podpore staršev in drugih bližnjih.

Če pomislite na vire pomoči, ki so v Celju na razpolago uporabnikom nedovoljenih drog, kateri programi zlasti na področju zdravljenja in rehabilitacije nam po vaši presoji manjkajo?

Na to vprašanje smo odgovorili v strategiji mesta Celja. Vsekakor bi radi v mestu dobili dodatne terapevtske oblike pomoči. Ustanovili bi radi terapevtsko skupnost – abstinenčni program, ki bi uporabnikom ponudil strokovno pomoč, jim omogočil bivanje in začasen umik iz domačega okolja. Uporabniki bi bili vsi tisti, ki abstinenco želijo, a je v obstoječih programih ne zmorejo doseči, uporabniki po opravljeni detoksikaciji in tisti, ki se predčasno vrnejo iz komun in jih ogroža nevarnost ponovitve. Druga dobra pridobitev za Celje bi bil bivalni dnevni center za tiste uporabnike drog, ki potrebujejo večji nadzor nad preživljanjem časa in so motivirani za abstinenco. Tretja koristna ustanova bi bil bivalni dnevni center za aktivne uživalce nedovoljenih drog, ki v danem trenutku ne morejo prenehati z uporabo drog, a bi jim center olajšal vsakodnevno življenje.

Se vam zdi, da je delo na področju preprečevanja zasvojenosti, velika, nikoli dokončana zgodba?

Res je. Danes morda bolj kot kdaj koli doslej živimo v svetu številnih možnosti, izbor in ponudbe, tudi drog. Bo nekdo izbral drogo ali ne, je odvisno od številnih dejavnikov – a vse se razplete pri posamezniku. Predvsem od njegovega odnosa do življenja ter odnosa in pričakovanj do drog bo odvisno ali bo po njih sploh posegel ali jih bo le poizkusil ali pa ga bodo popeljale v svet zasvojenosti. Nerealno bi bilo pričakovati, da se bodo problemi rešili le z zmanjševanjem ponudbe različnih drog. Te bodo kljub intenzivnemu delu ustanov in programov še vedno na razpolago, in kot kažejo trendi, se bodo pojavljale nove in nove substance, kot nadomestki za zadovoljevanje človekovih potreb in želja in kot vir visokih zaslužkov preprodajalcev. Posameznik pa je vedno tudi del ožje in širše skupnosti, ki lahko v veliki meri poskrbi za ustvarjanje takšnih pogojev in okolij, ki bodo mladim omogočala razvoj v odgovorne ljudi z dobro samopodobo, brez potrebe po zlorabi drog, in jim hkrati nudila ustrezno pomoč, ko bo ta potrebna. V Celju smo na tem področju že veliko naredili.

Ksenija Lekić

Sestanek LAS Celje, september 2007.

Mladost potrebuje prostor za šport in zabavo.

Veronika Jazbec.

Natalija Zupančič.

Vida Vožlič.

Čiščenje.

K uporabnikom drog s terenskim vozilom.

KDO SO ČLANI LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE CELJE?

LAS Celje povezuje ustanove, društva in organizacije, ki delujejo na področju preprečevanja zlorabe drog in zasvojenosti ter rehabilitacije in zdravljenja odvisnih od prepovedanih drog. Preventiva se začne zelo zgodaj, že v vrtcu...

- Celjski mladinski center
- Center za socialno delo Celje
- Dnevni center za mladostnike, ki uživajo drogo, in njihove svojce Želva
- Društvo Kultlab Celje
- Društvo salezijanski mladinski center Celje
- Družinski inštitut Bližina
- Javni zavod Socio
- Mestna občina Celje
- Policijska uprava Celje
- Svetovalne službe osnovnih šol
- Svetovalne službe srednjih šol
- Vrtci
- Zavod za zdravstveno varstvo Celje
- Zavod VIR – preprečevanje odvisnosti in rehabilitacija uporabnikov drog
- Zavod Salesianum
- Zdravstveni dom Celje: Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog Celje, Dispanzer za psihohigieno otrok in mladine Celje, Dispanzer za šolske otroke in mladino Celje

ŽIVLJENJSKI STIL IZ OTROŠTVA JE OGLEDALO ZA VSE ŽIVLJENJE

Vrtec se z ustvarjanjem temeljev za zdrav način življenja družini pridružuje med prvimi. Za uresničevanje globalne skrbi za zdravo življenje je potrebna kontinuiteta na vseh stopnjah vzgojno-izobraževalnega sistema in nenehno povezovanje ter sodelovanje vseh institucij, v katerih na različnih ravneh povečujemo zdravje in podpiramo življenje brez odvisnosti.

Vzgoja za zdravje je pomembno vodilo dela v vrtcu in se kot rdeča nit prepleta skozi vse dejavnosti (varno in čisto okolje, nega in osebna higiena, zdrava prehrana, počitek, gibanje in bivanje na prostem, učenje varnega in samozaščitnega ravnanja). V otroštvu se gradijo temelji, od katerih je odvisno nadaljnje življenje. V tem obdobju imamo odrasli največji vpliv in predstavljamo otroku pomemben model. Izkušnje, stališča in vzorce vedenja, ki jih otrok pridobi v otroštvu, bo obdržal za vedno. Vrtec ima torej pomembno preventivno vlogo. Otroke vzgajamo v duhu ohranjanja in varovanja zdravja. Zdravje je eden izmed temeljnih pogojev za optimalni razvoj otroka. Pri tem je potrebna zavestna skrb za ustvarjanje razmer, ki so naklonjene otroku. V celovito skrb za zdravje morajo biti vključeni vsi udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa: otroci, strokovni delavci in starši.

V Celju delujejo trije javni vrtci, v katere je vključenih 1.586 otrok, starih od enega do šest let. Osnovna naloga vrtcev je zagotavljanje pomoči staršem pri celoviti skrbi za otroke, izboljšanje kvalitete življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti. V celjskih vrtcih je zaposlenih 188 strokovnih delavcev.

Sodelovanje med družino in vrtcem je zelo pomembno, saj se v družini oblikujejo osnovne prvine otrokove osebnosti, vrtec pa lahko te prvine še dopolni in nadgradi. Vzgojni stil in odnosi v družini so ogledalo otroku in popotnica za vse življenje. Zadovoljen otrok nima želje po odvisnosti, pri nezadovoljnem otroku pa obstaja veliko tveganje, da bo zadovoljitev potrebe iskal v kateri drugi, neustrezni obliki vedenja.

Vzgoja otroka postaja vedno bolj zahtevna naloga. Starši navadno izberejo za svoje otroke takšne vzgojne prijeme, ki so jih bili v otroštvu sami deležni. Zaradi spremenjenega načina življenja, novih vrednot in sprememb v okolju, ti vzorci niso več uporabni, zato so starši postavljeni pred nove izzive. Zaposleni v vrtcu se zavedamo, da je potrebno preventivno delovati dovolj zgodaj v otrokovem razvoju, zato dajemo sodelovanju s starši velik poudarek. Starši morajo biti aktivni udeleženci v vzgojnem procesu. Vendar vključevanje družine ni nekaj, kar bi bilo vnaprej dano, ampak se gradi postopoma. Gre za dvosmeren proces, ki se stalno spreminja in nadgrajuje.

Program **Vrtec za starše** smo v vrtcih začeli razvijati v okviru sodelovanja z LAS Celje in je prisoten od leta 2000. Srečanja izvajamo strokovni delavci vrtca in zunanji predavatelji. Pri izbiri vsebin sledimo potrebam staršev. Pogosto se pogovarjamo o postavljanju mej, enotnem vzgojnem stilu, skrbi za zdravje, o razvojnih značilnostih predšolskega otroka, razvajenosti, pomenu pravljice v otroštvu, o učenju predšolskega otroka. Starši srečanja ocenjujejo kot zanimiva, poučna in sproščena. Predavanj se je povprečno udeležilo do 70 staršev, medtem ko je na delavnice prišlo do 40 staršev. Razveseljuje nas ugotovitev, da Vrtec za starše obiskuje vse več očetov in parov. Poraja se nam vprašanje, kako k udeležbi privabiti več staršev, še zlasti tiste, za katere menimo, da bi jim nova znanja pomagala pri vzgoji otrok.

Vrtec Anice Černejeve Celje
T: +386 3 428-64-50,
F: +386 3 428-64-59
E:vrtec.anice-cernejeve@guest.arnes.si

Vrtec Tončke Čečeve Celje
T: +386 3 425-70-30
F: +386 3 425-70-40
E:vrtec.toncke.ceceve@siol.net

Vrtec Zarja Celje
T: +386 3 426-64-00
F: +386 3 426-64-12
E:vrtec.ce-zarja@guest.arnes.si

OTROKA DVIGUJE OBČUTEK USPEHA, KO PREMAGA OVIRO

V Mestni občini Celje imamo 3.518 osnovnošolcev v devetih osnovnih šolah. Z njihovo vzgojo in izobraževanjem se ukvarja 9 šolskih svetovalnih delavcev in 321 učiteljev. Generacija osnovnošolskih otrok, starih od 6 do 15 let, je izredno občutljiva ciljna skupina, ki mora biti deležna kakovostnih primarno preventivnih vsebin, usmerjenih v zagotavljanje zdravega odraščanja.

Osnovnošolci preživijo v šoli približno tretjino dneva. Izobraževalna vloga šole je prežeta z vzgojnim delom, saj se otroci kalijo v pridobivanju delovnih navad, odgovornosti, učijo se živeti v skupini, pridobivajo izkušnje o primernih oblikah vedenja in medsebojnih odnosih. Pri načrtovanju, organiziranju in izvedbi preventivnih vsebin imamo najpomembnejšo vlogo **šolski svetovalni delavci**.

Osnovna šola spodbuja otroka od vstopa v šolo do zaključka osnovnega šolanja k aktivnosti in ustvarjanju. Človek, ki ne ustvarja, bo uničeval, pravi znan pregovor... Osnovna po-

treba vsakega človeka je doživljanje uspeha, občutek, da zmore, da ga okolje sprejema in njegova prizadevanja tudi opazi. Otrok potrebuje občutek uspeha tedaj, ko premaga oviro. Dobro je, če si zna postavljati cilje in se zaveda lastne vrednosti. Vse te izkušnje pridobiva v procesu šolanja ob ustreznem vodenju staršev in njihovem sodelovanju s šolo.

Otrok zori, medtem ko sprejema informativno in izkustveno znanje. Osnovne šole načrtujemo in izvajamo preventivne dejavnosti preprečevanja zasvojenosti v okviru programov, kot so Zdrava šola, EKO šola, program za razvoj pozitivne samopodobe To sem jaz in Preprečevanje nasilja med mladimi. Organiziramo predavanja in delavnice za učence in starše ob podpori zunanjih strokovnjakov pri razrednih urah, dnevih dejavnosti in na roditeljskih sestankih. Obravnavamo medosebne odnose, prijateljstvo, ljubezen, najstništvo, zdravo življenje.

V okviru preventivnih dejavnosti se usmerjamo v celotne generacije otrok in pristopamo s stališča uveljavljanja zdravega načina življenja. Problem, ki ga občutimo šolski svetovalni delavci na področju preventivnega dela, je predvsem v težavnem umeščanju preventivnih vsebin v šolski urnik. **Vsebine, vezane na promocijo duševnega in telesnega zdravja, so del »skritih učnih načrtov«, niso pa jasno določene po urah, kadru in možnih stroških.** V sedanji situaciji so preventivne dejavnosti v glavnem odvisne od vsake šole posebej in zato prej prepuščene njeni subtilnosti. To je zaskrbljujoče. Iste generacije otrok se v vsakdanjem življenju srečujejo z bolj ali manj enakimi izzivi, in vendar so v šolah deležne različnih spodbud, informacij in izkušenj. Šolski svetovalni delavci se zavzemamo za celostni, sistemski generacijski pristop, ki bi zajel vse osnovnošolce. Na ustreznih strokovnih temeljih in s finančno podporo bi se lahko vključevali zlasti zunanji strokovnjaki ali usposobljeni prostovoljci. Rešitev vidimo v dobro zastavljenem preventivnem programu z opredeljenimi vsebinami, urami, izvajalci in zagotovljenimi finančnimi viri zunanjega financiranja. V osnovnih šolah to nujno potrebujemo.

Z dobro koordinacijo in v sodelovanju z obstoječimi viri pomoči na področju preprečevanja odvisnosti in z ustrežno denarno podporo bi področje preventive v osnovnih šolah lahko ustrezno pokrili. Tega si želimo ob spoznanju, da dobra preventiva prihrani ogromno osebne in družbenega gorja ter denarja. Problem, ki omejuje možnosti našega dela, pa je tudi dejstvo, da se je obseg šolskega svetovalnega dela v osnovnih šolah močno skrčil. Še pred dvema letoma je bilo na celjskih osnovnih šolah 15 šolskih svetovalnih delavcev, danes jih je samo še 9.

Šolski svetovalni delavci
celjskih osnovnih šol

OSEBNOSTNO ČVRSTI MLADOSTNIKI NE BEŽIJO PRED TEŽAVAMI

Šolski svetovalni delavci večinoma prvi ponudimo pomoč dijakom, ki se spoprijemajo s težavami v svojem razvoju ali pri prilagajanju v okolju. Pogosto prvi pridemo v stik z mladostniki, ki se ujamejo v pasti različnih oblik odvisnosti. Ko se znajdejo v življenjskih preizkušnjah in krizah, jim nudimo oporo ter jim pomagamo pri iskanju poti iz težav. Svoje vsakdanje svetovanje dijakom pa usmerjamo predvsem v krepitev njihove notranje trdnosti in iskanje učinkovitih načinov za obvladovanje življenjskih problemov. Dijakom pomagamo, da svoje resnične probleme prepoznajo, se pred njimi ne umikajo, ampak si prizadevajo za učinkovito reševanje. Tako se učijo prevzemati odgovornost za svoje življenje in doživljajo občutek, da imajo nadzor nad tem, kar se jim v življenju dogaja. Osebnostno čvrsti mladostniki bodo lažje obvladovali svet hitrih sprememb – svet odraslih, v katerega vstopajo.

Srednje šole v Celju obiskujejo dijaki iz širšega celjskega območja. Velik delež predstavljajo vozači, ki zapustijo svoje znano in varno okolje. V 12 srednjih šolah v Celju se izobražuje 9.175 mladih. Mladostniki so specifičen del populacije na prehodu med otroštvom in odraslostjo. To je obdobje številnih izzivov in zahtev, ki jih skušajo obvladovati. Zaradi vseh telesnih, spoznavnih in psihosocialnih razvojnih sprememb so še posebno ranljivi in dovzetni za različne, tudi negativne vplive.

Strokovni delavci svetovalnih služb na srednjih šolah se pojavljamo v vlogah nosilcev preventivnih dejavnosti, organizatorjev delavnic in okroglih miz ter koordinatorjev med šolo in zunanjimi institucijami.

Preventivne dejavnosti, namenjene srednješolcem

- **Tematske razredne ure** (problemi odvisnosti, zdrava prehrana, gibanje za zdravje, odnosi med mladostniki in starši, AIDS...);
- **Predavanja za dijake** (Pogovarjajmo se o drogi, 10 korakov do boljše samopodobe, Ne kaj ješ, kaj te žene, da ješ...);
- **Okrogle mize** (nasilje med vrstniki, sprejemanje drugačnosti, gibanje...);
- **OIV – obvezne izbirne vsebine** (delavnice o vzgoji za družino, mir in nenasilje, razvijanju pozitivne samopodobe, učenju za učenje...);
- **Projekti:** Odprta šola, Zdrava šola, Eko-šola, To sem jaz...;
- **Delavnice v okviru zdravstvene vzgoje** (obvladovanje časa, zdrava prehrana, reševanje problemov, zdrava spolnost...);
- **Izdelava raziskovalnih nalog in predstavitev** (druženje brez alkohola, zdrava izraba prostega časa, prehrabene navade in samopodoba...);
- **Prostovoljno socialno delo** (v domovih za ostarele, osnovnih šolah, na otroškem oddelku Bolnišnice Celje, centrih za socialno delo...);
- **Interesne dejavnosti** po pouku omogočajo dijakom zdravo preživljanje prostega časa, razvijanje talentov in pozitivno samovrednotenje (gledališke, likovne delavnice, pevski zbori, športne dejavnosti, debatni klubi, šolska glasila, šolski radio...);
- **Individualno svetovanje** s ciljem krepiti mladostnikovo osebnost.

Preventivne dejavnosti, namenjene staršem in učiteljem

- Predavanja, delavnice in okrogle mize (kako spodbujati zdravo odraščanje, se odzivati in kje iskati pomoč ob srečanju mladega človeka z drogo);
- Individualno svetovanje in strokovna pomoč.

Aktiv šolskih svetovalnih delavcev
srednjih šol v Celju

SE ZNAMO ODZIVATI NA TEŽAVE IN REŠEVATI PROBLEME?

Hmmmm... nisem vedela, kam po pomoč. ta trenutek nikomur ne zaupam. zelo nizko samopodobo imam... to bi rada spremenila, pa ne vem kako. rada bi konkreten napotek ali rešitev! help please :/ (Drama_queen, 15 let, www.tosemjaz.net)

Številni pristopi Zavoda za zdravstveno varstvo Celje se opirajo na prednosti razvejane preventivne mreže in utrjujejo smiselno povezovanje ljudi pri promociji bolj zdravega življenjskega stila. Na oddelku za socialno medicino in promocijo zdravja se v zadnjem desetletju intenzivneje usmerjamo v razvijanje duševnega zdravja tako pri otrocih in mladostnikih kot pri odraslih. Dobro duševno zdravje razumemo v luči pozitivne podobe o sebi, samospoštovanja, notranjega zadovoljstva, do-

brega osebnega počutja, psihične trdnosti, notranjih virov moči in potencialov za spoprijemanje s težavami. Več naših programov posega na področje primarne preventive.

Izobraževanja za različne strokovne in druge zainteresirane javnosti

- **Droge in 21. stoletje:** Izobraževanje smo izvajali za pedagoške, socialne in zdravstvene delavce že od leta 1998. Med cilji smo si zastavili povečanje občutljivosti za problematiko drog in zasvojenosti med mladimi, pridobivanje znanj in veščin za delo z mladimi ter seznanitev z možnostmi pomoči. S seminarjem smo pridobili številne pedagoške delavce, ki so pridobljena znanja prenašali v svoje kolektive.
- **Droge, zasvojenost in mi:** Program smo uvedli leta 1998. Predavali smo staršem, učiteljem, učencem in dijakom. Izpostavili smo pomen pravilnega komuniciranja med starši, otroki in učitelji ter opozorili na varovalne dejavnike, ki otroka ščitijo pred drogami. V zadnjih letih izvajamo izobraževanje za celotne učiteljske kolektive.
- **Stres, depresija in samomorilnost** otrok in mladostnikov;
- **Motnje hranjenja pri najstnikih:** odrasli lahko pomagamo, če smo dovolj seznanjeni;
- **Razvijanje mladostnikove pozitivne samopodobe** – program To sem jaz;
- **Krepitev duševnega zdravja in preprečevanje samomorilnosti;**

Šola za starše

V Celju smo Šolo za starše ustanovili leta 1998 na pobudo celjskih pedagoških delavcev. Program sestavljajo predavanja in delavnice za starše. Pomembno je, da zdrav način življenja in kritičen odnos do drog, tudi do alkohola in tobaka, razvijejo najprej starši sami. Učitelji v vrtcih in šolah se lahko teh temeljev oprimejo in z otrokom gradijo naprej. Predavamo o razvojnih značilnostih otrok, pomenu pravilnega komuniciranja, možnostih premagovanja težav in odzivanju na občutljive teme, kot so odraščanje, droge in nasilje. Šola poteka v Celjskem mladinskem centru in na posameznih osnovnih ter srednjih šolah. Od leta 2002 do novembra 2007 se je Šole za starše na 65 srečanjih udeležilo skoraj 2.000 staršev iz celjske regije. V izvajanje se vključujejo vsi člani LAS.

To sem jaz - mladinski program za razvoj socialnih veščin in pozitivne samopodobe

Program deluje od leta 2001. Mladostnike podpiramo pri reševanju problemov in se usmerjamo v razvoj pozitivne samopodobe kot vodilne opore med odraščanjem. Z mladimi smo vzpostavili dialog na dveh ravneh:

1. **e-svetovalnica www.tosemjaz.net** (odzivanje na individualne probleme mladih). Na vprašanja mladih odgovarja skupina 32 strokovnjakov. Mladim smo v šestih letih odgovorili na več kot 13.000 vprašanj povezanih s problemi odraščanja.
2. **preventivne delavnice v šolskem okolju** – 10 korakov do boljše samopodobe (delo s skupino). Izobraževalnega programa se vsako leto udeležijo učitelji zelo različnih strokovnih usmeritev, od matematikov do športnih pedagogov. Pridobijo konkretna znanja za izvajanje delavnic z mladimi.

Zavod za zdravstveno varstvo Celje
T: +386 3 42 51 200
F: +386 3 42 51 115
E: zavod@zzv-ce.si
www.zzv-ce.si

PISARNA V SREDIŠČU MESTA, NAMENJENA ZDRAVJU IN IZBOLJŠEVANJU KAKOVOSTI ŽIVLJENJA

Glavni cilj projekta Zdravo mesto je širitev skrbi za zdravje. Vanjo naj bi se ustvarjalno vključevali vsi, ki kakorkoli vplivajo na zdravje posameznika ali populacije. V projektne pisarni Celje Zdravo mesto se z vsemi svojimi dejavnostmi aktivno usmerjamo in vključujemo v promocijo zdravja, v izboljševanje življenjskega sloga in kakovosti bivanja. Dvig kakovosti življenja v urbanem okolju je eden od temeljnih ciljev, večina dejavnosti pa je usmerjena v spodbujanje meščanov k aktivnemu vključevanju v dogodke, ki podpirajo zdravje. Vse oblike dejavnosti in vsebine, ki jih nudimo meščanom Celja, so brezplačne. V središču mesta ali v trgovskih centrih redno organiziramo stojnice z aktualnimi vsebinami, gradivi in svetovanjem, akcije na terenu, predavanja in okrogle mize.

V letu 2007

- **Stojnice:** mesec preprečevanja odvisnosti, preprečevanje raka, svetovni dan zdravja, svetovni dan otroka, spodbujanje dojenja, zdrava prehrana, gibanje, nekajenje, visoke poletne temperature in ukrepi, duševno zdravje in preprečevanje samomora.
- **Predavanja:** preprečevanje raka, hujšanje, kajenje, zdrava prehrana.
- **Akcije:** vsakoletna čistilna akcija v celjskem mestnem parku; prikaz različnih oblik gibanja na Savinjskem nabrežju (telovadba, joga, gibalne vaje); srečanje starostnikov; teden mobilnosti v sodelovanju z vsemi osnovnimi šolami, vrtci in različnimi institucijami; organiziranje in izvedba čistilne akcije Srčne poti s celjskimi taborniki; sprehod s starostniki po sprehajalni gozdni poti; poslikava podhodov v Celju v sodelovanju z osnovnimi šolami; poslikava Kersnikovega podvoza; postavitvev treh likovnih razstav v prostorih projektne pisarne;
- **Projekti:** celoletno izvajanje hitre hoje na dva kilometra; promocija nordijske hoje; projekt Starostniki in prostovoljci; promocija dojenja;

Projektne pisarna Celje Zdravo mesto je odprta od leta 1998 v središču Celja. Celje se je mednarodni mreži Zdrava mesta pridružilo leta 1990. Do leta 2004 je bilo Celje v organizaciji evropskih zdravih mest med pridruženimi člani, leta 2005 pa je postalo redni član. V Evropi je približno 50 mest, rednih članic evropske mreže. Redno članstvo si mesto zasluži z delom in projekti. Pomemben del Zdravega mesta je celjska pisarna, ki je edina te vrste v Sloveniji. Poseben poudarek namenja načinu življenja in izboljševanju okolja. Od leta 2003 deluje v okviru Javnega zavoda Socio.

Vsebine o zdravju zadevajo slehernega posameznika in vse plasti družbe. Uspehi se kažejo tedaj, ko je zdravje skupen jezik vseh. V pisarni ustvarjamo vezni člen med celjskimi ustanovami, smo zbiratelji in posredovalci informacij prebivalcem in obiskovalcem. Spodbujajo spremembe, ki so nujne za dogajanje na področju promocije zdravja v Celju.

Zdravstvene in socialne potrebe ljudi rastejo hitreje kot materialna in strokovna pripravljenost za zadostitev teh potreb. Tudi zato ima Projektne pisarna poseben pomen v življenju mesta. Za obiskovalce je odprta vsak delovni dan, od 7. do 15. ure.

Javni zavod Socio
Projektne pisarna Celje Zdravo mesto
Slomškov trg 4, Celje
T: +386 3 492 59 40; 386 41 937 809
E: celje-zdravo-mesto@siol.net

INICIATIVA ZA MLADINSKE PROJEKTE, ZABAVO, USTVARJANJE IN OSEBNI RAZVOJ

V Celjskem mladinskem centru se prilagajamo potrebam mladih in jih podpiramo v osebnem razvoju. Mladim nudimo organizacijsko in finančno podporo pri izvedbi njihovih projektov, tehnično in kadrovsko pomoč ter spodbudo pri vključevanju v domače in mednarodne projekte. Skozi vse leto organiziramo redne dejavnosti. Med njimi so dobro obiskane jezikovne, plesne, novinarske, fotografske, filmske in počitniške kreativne delavnice, športni program, razstave in glasbeni ter drugi kulturni dogodki.

Celjski mladinski center deluje od leta 1999. Je neprifitna ustanova, ki omogoča mladim aktivno preživljanje prostega časa, druženje z vrstniki, izobraževanje in izražanje ustvarjalnosti. Vrata odpira vsem mladim ljudem. V dejavnosti in programe centra se vsako leto vključuje približno 20.000 mladih, tudi iz tujine.

Dogodki in prireditve:

- **Festival prostovoljstva** se v Sloveniji odvija že več let. Aprila se vseslovenskemu festivalu pridružimo tudi v Celju. Objavimo natečaj za naj prostovoljca na Celjskem in organiziramo pestro festivalsko dogajanje, na katerem sodelujejo mladi prostovoljci in prostovoljke iz različnih organizacij in šol. Društva in organizacije dopolnjujejo odsko dogajanje tudi s predstavitvami svojih prostovoljskih programov na stojnicah. Festivala se udeleži kakšnih 200 obiskovalcev.
- **Kreativno v parku** je obsežen projekt, ki ga izpeljemo vsako leto maja in junija. Dijake povabimo na natečaj, na katerem predstavijo svojo vizijo parka. Ob petkih popestrimo mestni park s športnimi in likovnimi aktivnostmi ter plesnimi in glasbenimi dogodki. Mladi celjski ustvarjalci se predstavijo z elementi hip hop kulture, električne glasbe in drugih zvrsti. Posameznega dogodka se udeleži okoli 1400 dijakov.
- **Ulična olimpiada** postaja eden najobsežnejših projektov za mlade v celjski regiji. S pomočjo prostovoljcev temeljito prenavljamo ulična športna igrišča v Celju in očistimo celjski mestni park. Osrednji del olimpiade so ulična tekmovanja v različnih kategorijah, v katerih sodeluje iz leta v leto več udeležencev, tudi do 2.500.

Celjski mladinski center je tudi **koordinator preventivnega dela z mladimi**. Na osnovnih šolah v Celju in Vojniku izvajamo preventivni program krepitev duševnega zdravja. Vsako leto je v delavnice vključenih približno 150 učencev.

Celjski mladinski center
Mariborska cesta 2, Celje
T: +386 3 490 87 40
: +386 40 756 009
F: +368 3 490 87 41
E: info@mc.celje.si
www.mc-celje.si

V NAŠIH OČEH JE DVORIŠČE DOBER PROSTOR ZA AKTIVNO ODRAŠČANJE

Društvo salezijanski mladinski center Celje (SMC Celje) deluje od začetka leta 2006 v sklopu Don Boskovega centra v Celju. Vključuje 35 animatorjev in prostovoljcev, ki pod okriljem salezijancev in usposobljenih voditeljev skrbijo za aktivno preživljanja prostega časa mladih po **don Boskovi vzgojni metodi**. Program je namenjen vsem otrokom in mladim ne glede na njihov socialni status, spol in veroizpoved. V različne počitniške programe je bilo v šolskem letu 2006/07 vključenih 260 mladih in 70 animatorjev.

V Salezijanskem mladinskem centru sledimo načelu **preventivne vzgojne metode**. Verjamemo, da je v vsakem posamezniku dobro, ki ga vodi skozi življenje, in katero lahko deli tudi z drugimi. Z ustvarjalnimi programi, družabnimi igrami in športom želimo mladim pomagati pri aktivnem preživljanju prostega časa, osebni rasti in razvijanju talentov. Naši člani prihajajo iz Celja in širše okolice. Pozorni smo tudi na ranljivo skupino otrok in mladostnikov, ki zaradi različnih socialnih stisk in težav (neurejene družinske razmere, slab učni uspeh, nesprejetost med vrstniki, osamljenost), veliko časa preživijo na ulici, kjer so izpostavljeni vandalizmu, brezdeltju, drogam in drugim tveganjem.

Dvorišče je dober vzgojni prostor, ki ga zapolnimo z vodenimi dejavnostmi. Izhajamo iz potreb okolice in se odzivamo na konkretne situacije, s katerimi se srečujemo pri vsakodnevnem druženju z otroci in mladostniki. S stalno navzočnostjo - z dnevno asistenco - želimo izboljšati življenje mladih. Nudimo jim številne možnosti, kot so ustvarjalne delavnice, učenje inštrumentov, učna

pomoč, športne skupine, mednarodne izmenjave. Skozi vse leto organiziramo športne aktivnosti in tekmujemo na raznih športnih turnirjih v Celju, Sevnici, Mariboru in Ljubljani.

Na področju prostovoljnih aktivnosti mladih izvajamo počitniški program za otroke in mlade **Oratorij**, namenjen aktivnemu preživljanju zimskih in poletnih počitnic otrok v spremstvu mladih animatorjev in usposobljenih voditeljev. Oratorij je v pomoč zaposlenim staršem, saj otrokom omogoča lepe, varne in aktivne počitnice. Programa, ki ga izvajamo od leta 2000, se je doslej udeležilo več kot **950** mladih iz Celja in okolice.

Salezijanski mladinski center Celje ima 370 članov. V člani se lahko vsak, ki sprejme osnovna splošno veljavna pravila obnašanja in vedenja. Članom so na razpolago zunanja igrišča ter notranji prostori (igralnice, klubski prostor, učilnica), v katerih se odvijajo interesne dejavnosti. Sedem dni v tednu imajo možnost koristnega preživljanja prostega časa, informiranja in druženja z vrstniki.

Med cilji podpiramo:

- aktivno družbeno delovanje mladih;
- spoznavanje pomena in vrednosti prostovoljnega dela;
- čut za duhovnost mladih;
- razvoj osebnih potencialov;
- spodbujanje razvoja kreativnih in motoričnih sposobnosti,
- vzgojo za sodelovanje in timsko delo;
- vzgojo čuta za naravo, za odgovorno ravnanje v naravi;
- vzgojo za strpnost in vrstniško nenasilje.

Društvo salezijanski mladinski center Celje
Don Boskov trg 1, Celje
T: +386 3 428 29 54
F: +386 3 428 29 60
E: smc.celje@salve.si
www.donbosko.si/celje

PO DOSEŽENEM CILJU GREŠ NAPREJ

Program PUM Celje – **projektno učenje za mlade** – je izobraževalni program, ki mladostnika spodbudi in podpre na poti v samostojno življenje. Omogoča pridobivanje različnih veščin in spretnosti, uporabnih v vsakdanjem življenju. Med ključnimi cilji programa so osebna rast, nadaljevanje izobraževanja in zaposlitev. Mladostniki pridobivajo pozitivne izobraževalne izkušnje, si izboljšajo samopodobo in se učijo odgovornosti zase in do drugih.

Glavni cilji programa:

- dati alternativo ulici (povabiti mladostnike v urejen prostor, organiziran sistem, zbuditi motivacijo);
- spodbuditi mlade za iskanje zaposlitve in izobraževanje;
- učiti mlade praktičnih veščin (uporabnih in potrebnih za vsakdanje življenje);
- graditi odnose (človeška bližina, pripadnost, sprejemanje, spoštovanje, veselje).

Projektno učenje za mlade (PUM) je v Celju dostopno od leta 2000. Namenjeno je mladim od 15. do 25. leta, ki potrebujejo pomoč in spodbudo pri učenju ali iskanju zaposlitve, nimajo statusa dijaka ali študenta. V program se vključujejo mladi iz 23 občin celjske regije, vsako leto približno 30 udeležencev. Idejni pobudnik programa, ki ima svoje korenine na Danskem, je Andragoški center Slovenije.

Z mladostniki se srečujemo **vsak dan**. Tisti, ki si zastavijo cilj, da bodo končali šolanje, se učijo, drugi, ki bodo iskali zaposlitev, se učijo veščin tega iskanja in pišejo prijave. Drugi del dneva je namenjen skupinskemu delu. V raznih delavnicah eni ustvarjajo, drugi pišejo, tretji načrtujejo, četrti iščejo podatke. Pomemben del našega programa so **moduli** oziroma **delavnice**, v katerih pridobijo znanje in veščine v določenih poklicih (denimo osnove kuharstva, oblikovanje izdelkov iz lesa in oblikovanje izdelkov iz tekstilij in usnja, sitotisk). Ob petkih namenjamo čas športnim dejavnostim, ustvarjalnim aktivnostim, družabnosti, igram in izletom.

Pravila vselej oblikuje skupina sama, na osnovi nekaterih vnaprej znanih dogovorov:

- *do drugih bodi takšen, kot želiš, da so drugi do tebe;*
- *izpljuni, kar te žuli;*
- *na skupino ne hodi opit ali pod vplivom drog;*
- *vedno si prizadevaj doseči svoj cilj;*
- *učenje poteka v učilnici;*
- *v program prihajaj redno in točno.*

Ko se mladostnik odloči, da bo sodeloval v programu, je njegova naloga, da se vključuje odgovorno in dejavno. Ko doseže svoj cilj, lahko program zapusti. Mentorji mu glede na sodelovanje v posameznih modulih in ključnih kvalifikacijah napišemo potrdila o usvojenih znanjih. Čeprav je za skupino žalostno, ko izgubi člana, se zaključka vseeno veselimo, saj je mladostnik dosegel cilj. Potrdila, ki jih prejme, so uporabna za nadaljnje iskanje zaposlitve. V času sodelovanja si mladostnik lahko pridobi tudi indeks neformalnega izobraževanja – NEFIKS, kamor vpišemo mladostnikove opisne ocene in sodelovanje.

Zavod Salesianum
OE PUM Celje
Don Boskov trg 1, 3000 Celje
T:+386 3 541 48-33
T:+386 31 832 404
E: pum@salve.si
www.donbosko.si/celje

AKTIVNO PREVENTIVNO: BREZ DROG SE DA LEPO ŽIVETI!

Uporaba drog med mladimi je v porastu in z njo številni problemi. Mladi niso dobro poučeni o nevarnostih drog, saj je večina dosedanjih usmeritev primarne preventive temeljila predvsem na prepovedih uživanja drog in sankcijah. A ker so droge realnost današnjega časa, moramo mladim uporabo drog razložiti z dejstvi: učinki in konkretnimi nevarnostmi. Za probleme odvisnosti jim ponudimo možne rešitve. Hkrati jim jasno sporočamo, da se brez drog da lepo živeti in zabavati. V programih, namenjenih tako mladim kot odraslim, slušatelje informiramo o nevarnostih drog in izpostavljammo zdrav življenjski slog ter smiselnost življenja brez vsakršnih odvisnosti.

Za mladostnike - Aktivno preventivno – projekt po šolah

- Program je namenjen dijakom srednjih šol. Primeren je tudi za starejše slušatelje, učitelje, starše in delodajalce. Organizira in koordinira ga Društvo Kultlab, sama izvedba programa pa poteka v realizaciji skupnosti Cenacolo. Odvija se kot pogovor, ki ga imenujemo »pričevanje«. Nekdanja odvisnika predstavitva izkušnje z drogami in zasvojenostjo ter delovanje svoje skupnosti, ki je namenjena zdravljenju vseh vrst zasvojenosti. Pogovor je usmerjen v promocijo zdravega življenjskega stila. Za izvedbo programa sta potrebni ena ali dve šolski uri in ustrezen prostor.

Za odrasle – Življenje z izkušnjo

- Program je namenjen strokovnim delavcem in staršem oziroma starejšim slušateljem. Nosilec programa je Društvo Kultlab, v sodelovanju s skupnostjo Cenacolo. Bivša misijonarka skupnosti Cenacolo izpelje predstavitve s spremljevalnimi diapozitivi o programu skupnosti, ki ga ta izvaja v drugih državah sveta (konkretnije v tem primeru v Južni Ameriki). Dekle, ki je uspešno končalo program skupnosti, se je odločilo, da bo v skupnosti ostalo kot misijonarka in pomagalo pri zdravljenju ter nudilo podporo uporabnikom skupnosti. Uporabniki skupnosti niso zgolj zasvojenici (od drog, iger na srečo, interneta, ...), ampak tudi mnogi drugi: otroci brez staršev, otroci zasvojenec, mladi ljudje, ki želijo drugačno življenje zase, in tudi ljudje srednjih let. Predvidena predstavitve traja dobro uro.

Društvo Kultlab Celje je bilo ustanovljeno leta 2003. Ciljno se usmerja v osveščanje mladine in odraslih o problemih povezanih z drogami. Poudarjajo zdrav odnos do življenja – življenja brez odvisnosti. Osnovo programa Društva Kultlab predstavlja program skupnosti Cenacolo, ki se oblikuje in uspešno potrjuje skozi več kot 20-letne izkušnje. Skupnost Cenacolo ima po vsem svetu več kot 50 hiš, v katerih biva in se zdravi več kot 1.300 uporabnikov. Po zaključenem programu skupnosti je približno 20 odstotkov povratnikov.

Društvo Kultlab Celje
Drapšinova 5/a, Celje
T.: + 386 3 56 22 095
T: + 386 40 534 375
e-mail : kultlab@t-2.net

SVETOVALNA IN TERAPEVTSKA OPORA ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN DRUŽINE

Leta 1970 je bila v Celju v okviru otroškega dispanzerja ustanovljena pedopsihološka ambulanta, ki se je leta 1976 preoblikovala v samostojni dispanzer. Dispanzer za psihohigieno otrok in mladine se usmerja v zaščito in skrb za duševno zdravje otrok, mladostnikov in njihovih družin. Ena temeljnih dejavnosti dispanzerske službe je zlasti odkrivanje različnih motenj v razvoju, tako v predšolskem in šolskem obdobju kot v obdobju mladostništva. V dispanzer prihajajo otroci in starši iz vse celjske regije. V različne oblike svetovanja, sistematskih pregledov in drugih oblik pomoči je na leto vključenih približno 3.200 ljudi.

Na Dispanzerju za psihohigieno otrok in mladine v Celju obravnavamo otroke in mladostnike od rojstva do 18. leta starosti. Izvajamo diagnostiko, s katero ugotavljamo motnje v razvoju, in v nadaljevanju opravljamo terapevtsko, svetovalno delo z otroci, mladostniki, s starši in z vsemi, ki so v problem vpleteni.

Težave, s katerimi se srečujemo med obravnavo, so različne in odvisne od razvojnega obdobja, v katerem je otrok napoten v našo ustanovo (vedenske in čustvene motnje, nespečnosti, močene postelje, blatenje, zapiranje vase, jokavost, strahovi, neješčnost, tiki, glavoboli, učne težave, jecljanje, ločitvene tesnobe, agresivnosti, motnje spanja, depresivnosti, razpoloženske motnje, stresne motnje, reaktivne motnje, zloraba psihoaktivnih snovi, anoreksije, bulimije). Pri naštetih težavah gre pogosto za prepletanje različnih vrst vzrokov, ki lahko tičijo v otroku samem, lahko pa so odraz okolja, v katerem otrok živi. Zanj je izred-

nega pomena njegova družina in širše socialno okolje, kjer pridobiva različne vzorce svojih staršev in drugih odraslih ljudi, ki ga obkrožajo. **Naše delo ima v osnovi enoten namen: starše želimo podpreti, da svoje dobre namene v skrbi za otroka realizirajo na način, ki bo otroku v korist in obojim v zadovoljstvo.** Prizadevamo si uravnotežiti pričakovanja staršev, da bodo ta realna (ne previsoka in ne prenizka) in v skladu z otrokovimi sposobnostmi in spretnostmi. Tako bodo otroku v spodbudo in z razvojem svojih potencialov se bo lahko potrjeval na socialno sprejemljiv način in usposabljal za prevzemanje odgovornosti nad lastnim življenjem. Razvijal bo zdravo, stabilno, zadovoljno osebnost, ki ne potrebuje omake za trenutno prikritje permanentnih bolečih frustracij.

Dejavnosti dispanzerske službe vključujejo:

- psihološko dejavnost (sistematski pregledi, psihološka diagnostika, psihoterapevtska obravnava otrok, mladostnikov in staršev);
- logopedsko dejavnost (svetovalno delo s starši, sistematski pregledi in pomoč otrokom z govornimi motnjami);
- specialno logopedsko dejavnost (individualne obravnave predšolskih otrok z razvojnim zaostankom);
- dejavnost socialnega dela.

S timskim pristopom vzpostavljamo delovni odnos z družinami v procesu podpore, dodajanju moči in svetovanja. Psihosocialno pomoč in svetovanje nudimo družinam, parom in posameznikom v življenjskih stiskah in težavah. Svetujemo tudi razvezanim parom za ohranjanje starševskega odnosa. V program dispanzerske dejavnosti želimo v prihodnje vključiti še skupinsko delo s starši, kjer bi imeli možnost izmenjati izkušnje in pridobiti nova znanja za kvalitetnejše izvajanje starševske vloge. Želimo vpeljati tudi skupinsko obliko dela z otroci in mladostniki, usmerjeno v razvijanje socialnih veščin in čustvene inteligence.

Dispanzer za psihohigieno otrok in mladine
Zdravstveni dom Celje
Kersnikova 1 a, Celje
T:+386 3 5434 000
F:+386 3 5434 501
www.zd-celje.si

NAJSTNIKI POGOSTO ODGOVORIJO NA OBREMITVE S PSIHOSOMATSKIMI BOLENJI

Naše vsakdanje delo je tesno povezano z otroki in mladostniki. Z njimi se srečujemo takrat, ko že imajo kakršnekoli težave, kot tudi takrat, ko jih na razne probleme šele opozarjamo. Seznanjanje in učenje mladih o problemih, s katerimi se bodo srečevali v življenju in o katerih bodo imeli ogromno vprašanj, je pomemben del dela tako zdravstvenih delavcev kot vseh ostalih, ki na kakršenkoli način delamo z mladino. Delo je zahtevno in odgovorno.

Za obdobje mladostništva je značilen razvoj lastne identitete in avtonomnosti. **Mladostnik išče smisel življenja in samega sebe, zato je pomembno, da mlade prepričamo v zdravo in ustvarjalno življenje.** Žal pa so razvade in zasvojenosti v družbi že del naše vsakdanjosti. Program zdravstvene vzgoje izvajamo v našem dispanzerju v okviru preventivnih zdravniških pregledov, kakor tudi na osnovnih šolah, glede na njihove lastne želje in potrebe. V anonimnih anketah, ki jih mladostniki izpolnjujejo ob sistematičnih pregledih, ugotavljamo povečano zanimanje zlasti za marihuano in poskuse kajenja marihuane, ki je med srednješolci in študenti zelo razširjena. Otroke želimo v prvi vrsti naučiti živeti zdravo in kakovostno ter pomagati iskati smisel življenja. V primerih, kjer pa gre pri mladostniku že za zasvojenost z drogo, mu skušamo s predstavniki ostalih strok pomagati najti pot iz odvisnosti.

Dispanzer za šolske otroke in mladino deluje v okviru Zdravstvenega doma Celje. V njem je zaposlenih 5 zdravnic in 9 medicinskih sester, ki skrbijo za več kot 14.000 otrok in mladostnikov iz Celja in okolice. Na leto opravijo 7.200 preventivnih in 23.000 kurativnih pregledov. Pomemben vidik njihovih stikov z otroki in mladino je vzgoja za zdravo življenje, kot tudi življenje brez drog.

Naš dispanzer se zato v preprečevanje zlorabe drog vključuje na naslednje načine:

- v okviru zdravstvene vzgoje izvajamo predavanja:
 - **Mladost brez alkohola, cigarete in droge** - za starejše mladostnike
 - **Kako ukrotiti tigra?** Skrb za lastno zdravje – za mlajše otroke
- Predavanja staršem na šolah.
- Sodelovanje s svetovalnimi službami na šolah.
- Sodelovanje z Dispanzerjem za psihohigieno otrok in mladine Zdravstvenega doma Celje.
- Sodelovanje z Zavodom za zdravstveno varstvo Celje.
- Sodelovanje s Centrom za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od nedovoljenih drog v Celju.
- Sodelovanje z Zavodom VIR
- Individualno svetovanje ob obisku otroka v ambulanti.

Otroci in najstniki so zelo obremenjeni v šoli, doma in v družbi sovrstnikov. Na obremenitve odgovorijo na več načinov - zelo pogosto s psihosomatskimi obolenji, ki so v zadnjih letih v močnem porastu. Drugo pot najdejo v begu v omamo in v svojstvenem vedenju (brezbržnost, agresivnost). Na žalost ugotavljamo, da ob teh težavah še vedno zelo redko poiščejo našo pomoč in nasvet.

Dispanzer za šolske otroke in mladino
Zdravstveni dom Celje
Gregorčičeva 5, Celje
T: +386 3 5434 285
F: +386 3 5434 501
www.zd-celje.si

TEŽAVE ODVISNIKOV POSEŽEJO NA VSA PODROČJA ŽIVLJENJA

Strokovni delavci Centra za socialno delo Celje se z odvisniki od nedovoljenih drog srečujemo tako pri izvajanju prve socialne pomoči, osebne pomoči ter pomoči družini za dom in tudi na področju denarno socialnih pomoči. Največkrat se obračajo na nas, **ko jih pestijo stanovanjske težave, finančna stiska, neurejeno zdravstveno zavarovanje, obravnava ob storitvi kaznivih dejanj, brezposelnost, prekinitve rednega šolanja in problemi zaradi zanemarjanja otrok.** Dosti manj iščejo pomoč zaradi reševanja problema lastne odvisnosti.

Precej stikov imamo z **mladimi starši**, predvsem z materami, ki so zasvojene in takrat naredimo vse za zaščito njihovih otrok (urejanje varstva, nege in oskrbe znotraj matične ali širše družine ali v rejništvu, skrb za zdravje otroka, zastopanje, razpolaganje in upravljanje z otrokovimi sredstvi, zaščita premoženja). Pomagamo tudi zasvojenim staršem, kajti njihove stiske in težave so velike in segajo na vsa področja življenja – od zdravja do materialnega stanja, stanovanjskih zadev, zaposlitve in kaznivih dejanj. Pri reševanju zapletenih situacij se povezujemo tudi z drugimi službami in institucijami, ki se ukvarjajo s problematiko zasvojenosti.

Center za socialno delo Celje je javna socialno varstvena ustanova, ki skrbi za socialno varstvene in druge storitve prebivalcev Upravne enote Celje, torej občin Celje, Vojnik, Dobrna in Štore. Ureja denarne pomoči, družinske prejemke, nudi družini pomoč na domu, podpira starostnike, ureja razmerja med starši in otroki, skrbi za področje rejništva, skrbništva in posvojitve ter opravlja še vrsto drugih javnih pooblastil.

Odvisniki se za sprejemanje različnih oblik pomoči in možnih rešitev odločijo po svoji presoji, želji in pripravljenosti. Med **prejemniki denarno socialne pomoči** je precej uživancev prepovedanih drog, ki večinoma niso več prijavljeni kot iskalci zaposlitve na Uradu za delo. Mnogi med njimi se namreč zdravijo v različnih komunah za zdravljenje odvisnosti v Evropi. Skrb vzbuja dejstvo, da se med uživalci drog vse hitreje niža starostna meja uživancev drog in da je prehod na »trde« droge vedno krajši.

Dejavni smo tudi **na področju preventivne dejavnosti za otroke in mladostnike**, in sicer organiziramo učno pomoč, poletno šolo, tabore, delavnice in krožke. Že vrsto let deluje tudi skupina prostovoljcev, usmerjena v pomoč osebam med prestajanjem zaporne kazni in po njej. Skupina se je pred časom organizirala v Društvo Utrinek. Na centru potekajo tudi **socialni treningi** namenjeni mladini. Umeščeni so v sklop večjih delavnic, med katerimi so tudi delavnice na temo drog. Med mladimi, ki se udeležijo socialnih treningov, so tisti, ki imajo zaradi določenih prekrškov izrečen stalni vzgojni ukrep, (naloži ga sodišče ali tožilec), tudi tisti, ki jim tak ukrep grozi oziroma tisti, ki jih tovrstne delavnice zanimajo. Nekatere druge teme delavnic v sklopu socialnih treningov namenjamo uspešni komunikaciji, predstavitvi Pravno informacijskega centra PIC in pravic mladih ob stiku s policijo, vpogledu v navade uspešnih najstnikov ter učinkovitemu reševanju konfliktnih situacij.

Center za socialno delo Celje
Gregorčičeva 6, Celje
T: +386 3 425 63 00
F: +386 3 548 41 61
M: gpcsd.celje@gov.si

SKUŠAMO ODKRITI, KAKŠNA STA MOČ IN VPLIV ČLOVEKOVIH PRETEKLIH IZKUŠENJ V SEDANJOSTI

Specialisti zakonske in družinske terapije se v Družinskem inštitutu Bližina srečujemo z različnimi oblikami odvisnosti, kot so kajenje marihuane, motnje hranjenja in samopoškodbeno vedenje pri mladih ter odvisnost od alkohola in iger na srečo pri odraslih.

Družinski inštitut Bližina je zasebni neprofitni zavod, v katerem nudijo strokovno terapevtsko pomoč posameznikom, parom, otrokom in družinam v stiski. Svetovanje temelji na Relacijskem družinskem modelu terapije, ki ga je v Sloveniji razvil dr. Christian Gostečnik. Cilj terapevtskih programov je preoblikovanje notranjih čustvenih vzorcev in odnosov. Inštitut deluje v Celju od začetka leta 2007.

Past, v katero se pri odvisnostih pogosto ujamejo mladostniki, so kratkoročne pozitivne posledice, a te se postopoma sprevržejo v dolgoročne negativne posledice. Temeljni dejavnik, ki varuje otroka ali mladostnika pred odvisnostjo, je **odgovorno odločanje**. Slednje se uresničuje tedaj, ko se mladostnik zaveda posledic svojih odločitev in jih je pripravljen sprejeti. Druga past odvisnosti je želja po takojšnji zadovoljitvi potreb – zadovoljitvi brez vsakega napora. Preventivni dejavnik, ki nagiba tehtnico k življenju brez odvisnosti, je dobra **sposobnost reševanja vsakdanjih problemov**. Večina mladih poskusi marihuano, alkohol ali cigarete, vendar večina tudi zelo hitro spozna, da droga ne izpolnjuje njihovih pričakovanj. Starši niso odgovorni, če mladostnik drogo poskusi, so pa odgovorni, če ostane od nje odvisen. Temeljna naloga staršev, ne samo mame, ampak predvsem očeta, je, da z otrokom vzpostavi odnos, pogovor in čustveni stik. Mnogi starši začnejo razmišljati in govoriti o odvisnosti šele tedaj, ko je ta že na pragu njihovega doma.

Izvajamo več programov:

Individualna, zakonska in družinska terapija

- Terapevtski cikel dvanajstih srečanj. Terapevtski proces se lahko podaljša.

Večeri za starše in Šola za starše

- Oba programa obsegata srečanja s starši, učitelji, vzgojitelji, dedki, babicami, in drugimi, ki se ukvarjajo z otroki. Zasnovani so kot preplet predavanj, vprašanj in igre vlog. Cilj: boljše usposobiti starše in druge za aktivno reševanje problemov v družini brez uporabe nasilja.

Delavnice za učence in dijake

- Program obsega 8 različnih delavnic, na katerih se mladostnike opogumlja za spoprijemanje s trenutnimi izzivi in problemi.

Terapevtske skupine

- za razvezane;
- za ženske, žrtve psihičnega in fizičnega nasilja, in ženske, ki imajo težave s postavljanjem meja in s skrbjo zase;
- za moške, ki imajo težave v partnerskih odnosih, in težave z nadzorovanjem jeze.

Partnerske delavnice

- Sklop šestih delavnic v treh mesecih Čas za naju.

Družinski inštitut Bližina
Vodnikova 11, Celje
T: +386 3 492 55 80
E: info@blizina.si
www.blizina.si

VEDNO VEČ ODVISNIKOV SE VKLJUČUJE V PROGRAME ZDRAVLJENJA

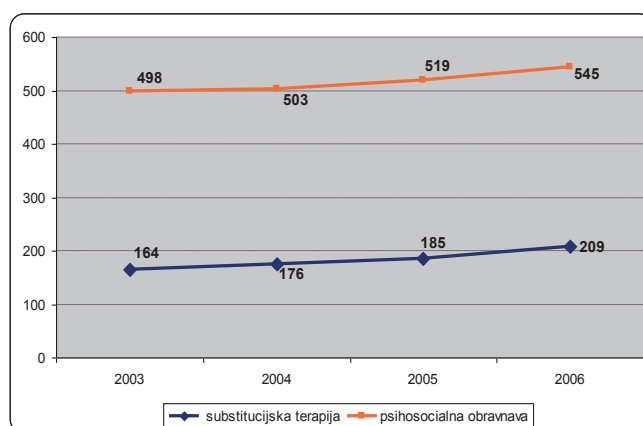
Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog nudi odvisnikom v Celju pomoč že dvanajst let. Ima jasno strategijo in se ciljno usmerja v skrb za odvisnike od prepovedanih drog in njihove družine. V centru se zdravijo odvisniki iz številnih krajev celjske regije.

Leta 1995, ob ustanovitvi ambulante za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Celju, se je vključilo v zdravljenje 6 pacientov. Danes delujemo kot multidisciplinarni center, v katerem se zdravi preko 500 pacientov. Vključeni so **v substitucijsko terapijo (nadomestno zdravljenje pri odvisnostih od opiatov) in psihosocialno obravnavo**. Med pacienti, ki se zdravijo, je približno 30 odstotkov žensk. 38 odstotkov pacientov je zaposlenih, približno 20 odstotkov jih dela priložnostno, ostali so brezposelni. Kar 23 odstotkov pacientov je okuženih s hepatitisom C.

Naloge centra :

- svetovanje uporabnikom drog, ki so v fazi eksperimentiranja z drogami, in drugim rizičnim mladostnikom ter njihovim svojcem;
- psihiatrična pomoč;
- postavljanje indikacij za vstop v substitucijski program in njegovo izvajanje;
- psihološko vodenje in učenje psihosocialnih veščin.

Vrsta in število obravnav v Centru za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog pri Zdravstvenem domu Celje, 2003-2006

Vzporedne dejavnosti:

- paciente napotimo na testiranje za okužbe (HIV, hepatitis A,B,C);
- cepimo proti hepatitisu B;
- paciente usmerjamo k drugim specialistom glede na ugotovljene indikacije.

Delovno skupino centra dopolnjujejo različni strokovni delavci, in sicer splošni zdravnik, psihiater, dva psihologa, zdravstveni tehnik, medicinska sestra in administrativna delavka. Pacientom pomagamo pri vključitvi v druge oblike zdravljenja, denimo pri sprejemu na detoksikacijske oddelke, v terapevtske skupnosti (komune) in psihiatrične ustanove. V kolikor ostajajo v domačem okolju, so deležni naše podpore pri rehabilitaciji in reintegraciji. Center usmerja svoje delo tudi v lokalno skupnost in se povezuje z različnimi zunanjimi ustanovami, bodisi v smislu izobraževanja ljudi, ki pri svojem delu potrebujejo osnovno znanje o zasvojenosti, bodisi pri načrtovanju razvoja lokalne politike na tem področju.

Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog Celje
Zdravstveni dom Celje
Gledališka 4, Celje
T: +386 3 490 02 28
F: +386 3 490 02 29
E: zdravljenje.odvisnosti@zd-celje.si

DNEVNI CENTER JE VAREN PROSTOR, KAMOR SE MLADI UPORABNIKI DROG UMAKNEJO Z ULICE

Za mlade ljudi, ki uživajo nedovoljene droge, je Dnevni center Želva odprt od leta 2000 v Žalcu. Predstavlja obliko pomoči, ki je zajeta v konceptu programov preprečevanja škode na področju uživanja drog. Abstinenca ni vstopni pogoj za program. V dnevnem centru poskrbimo, da imajo uporabniki drog varen prostor, kamor se lahko umaknejo z ulice, hkrati pa jim ob stalni prisotnosti ponudimo nasvet in pomoč ter podpiramo vsako njihovo smiselno dejavnost, čeravno v tistem trenutku ni najbolj učinkovita. Teorija in praksa kažeta, da bolj ko bo abstinenca kot končni cilj izgubljala težo in pomen, prej bo uporabnik v določenih okoliščinah postal vzdržan. S postopno normalizacijo odnosnega sistema bo prevzel kontrolo nad lastnim življenjem.

Dnevni center Želva - za mladostnike, ki uživajo drogo, in njihove svojce.

Zakaj ŽELVA?
Povedati vsem, da se pod trdnim in navidezno brezbržnim oklepom skriva individuuum – nekdo, ki želi, da mu prisluhnemo.

Želvin program delimo na tri vsebinske sklope: program dnevnega centra, program svetovanja in program bivalne enote (zavetišča).

- **Dnevni center** je varen prostor, v katerem uporabnike drog sprejmemo ljudje, ki jim znamo prisluhniti in njihove težave sprejemamo brez predsodkov in obsojanja. Ponudimo jim možnost priprave toplega obroka, možnost tuširanja in pranja perila. Svetujemo jim, kako naj se orientirajo v problemih in kje naj poiščejo pomoč. Nudimo jim praktično oporo pri reševanju eksistencialnih problemov (dostop do računalnika, interneta, časopisa, pomoč pri pisanju prošenj). Odvisnike podpremo pri napotitvah v druge, za posameznika ustreznejše programe.
- **Program svetovanja** vsebuje sistematično delo s posameznikom in njegovimi bližnjimi na podlagi terapevtskih dogovorov in načrtov pomoči. Svetovanje je usmerjeno tudi v iskanje možnosti za zaposlovanja ljudi z izkušnjo uživanja drog.
- **Bivalna enota** nudi možnost začasnega bivanja tistim, ki nimajo kje živeti (imajo le fiktivno stalno bivališče) in imajo težave z uživanjem dovoljenih ali nedovoljenih drog.

Programske vsebine namenjamo uporabnikom dovoljenih in nedovoljenih drog, ki so brez bivališča (brezdomci), uporabnikom nedovoljenih drog (eksperimentatorji, rekreativni uživalci, redni uživalci, politoksikomani...), uporabnikom z »dvojnimi diagnozami« (uživanje nedovoljenih drog - alkohol, uživanje nedovoljenih drog - psihoze, uživanje alkohola - psihoze), uporabnikom, ki se vključijo v nekoliko zahtevnejši program svetovanja, svojcem uporabnikov in tistim, ki jih problem zasvojenosti skrbi.

Dnevni center za mladostnike, ki uživajo drogo, in njihove svojce ŽELVA
Levstikova 15, Žalec
T.: +386 3 710 35 23
+386 41 420 877 – 24 ur
E: dzelva.eureka@siol.net

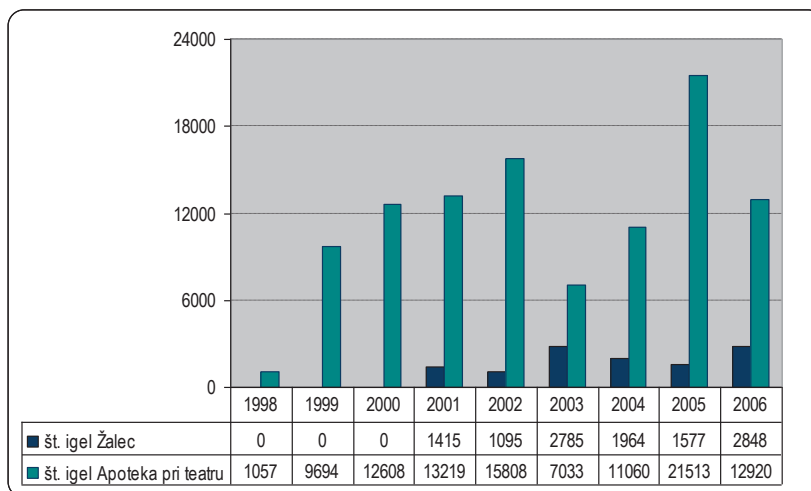
UPORABNIKI NEDOVOLJENIH DROG IMAJO DOSTOP DO BREZPLAČNIH STERILNIH IGER IN BRIZG

Lekarna Apoteka pri teatru in Zavod za zdravstveno varstvo Celje sta v Celju že leta 1998 uvedla nizkopražni program zamenjave igel in brizg uporabnikom nedovoljenih drog. Leta 2001 se je programu pridružila Lekarna Žalec. Program zmanjšuje možnosti prenosa različnih okužb, med katerimi so številne tudi smrtne. V devetletnem obdobju je bilo evidentiranih 257 uporabnikov, v povprečju starih 29 let. V letu 2006 je v obeh lekarnah 45 uporabnikov zamenjalo 15.768 igel z brizgo.

Poleg vseh nevarnosti na čustvenem, telesnem in socialnem področju, ki jih zlasti v obdobju odraščanja prinaša uporaba različnih drog, grozijo tistim, ki si droge vbrizgavajo, še druge nevarnosti. Uporabniki nedovoljenih drog so ena najbolj rizičnih skupin, ki jih ogrožajo okužbe z virusi hepatitisa C in B in epidemija AIDS-a. Okužijo se s souporabo igel, brizg in ostalega pribora za vbrizgavanje, kot tudi s tveganimi spolnimi odnosi.

S programom smo uporabnikom nedovoljenih drog omogočili dostop do sterilnih igel in brizg. Na ta način že več let zmanjšujemo širjenje okužb med odvisniki in posredno tudi v širši populaciji. Hkrati preprečujemo možnost, da bi se z najdenimi odvrženimi iglami poškodovali ali okužili drugi ljudje, zlasti otroci. Program sledi načelom sprejemanja in tolerance uporabnikov drog. Poleg zamenjave igel jim v programu nudimo tudi osnovne informacije o zaščiti pred okužbami in preprečevanju poškodb, virih zdravstvene in druge pomoči ter možnostih zdravljenja.

Število zamenjanih igel v lekarnah Apoteka pri teatru in Lekarni Žalec, 1998 – 2006

Uporabniki prinesene igle in brizge odvržejo v zabojnike, namenjene shranjevanju potencialno kužnih odpadkov. V zameno dobijo brezplačno enako število sterilnih igel in brizg. O pomenu zamenjave igel in brizg prejmejo pisne informacije. V letu 2006 lekarni Apoteka pri teatru in Lekarna Žalec, kjer poteka zamenjava uporabljenih igel in brizg, ne poročata o kakršnihkoli zapletih pri komunikaciji z uporabniki drog.

Apoteka pri teatru
Gledališka 4, Celje
T: +386 3 428 76 00
F: +386 3 428 76 07
M: apoteka-teater.hus@siol.net

Zavod za zdravstveno varstvo Celje
Ipavčeva 18, Celje
T: +386 3 42 51 200
F: +386 3 42 51 115
M: zavod@zzv-ce.si
www.zzv-ce.si

Lekarna Žalec
Prešernova ulica 6, Celje
T: +386 3 712 02 50
F: +386 3 712 02 51
www.lekarna-zalec.si

TERENSKO DELO DOSEŽE ODVISNIKE, KI NISO VKLJUČENI V NOBEN PROGRAM POMOČI

Javni zavod Socio je leta 2002 ustanovila Mestna občina Celje. Dejavnosti zavoda so usmerjene v pomoč posamezniku in družini. Pod okriljem zavoda delujejo materinski dom, zavetišča za brezdomce, projektna pisarna Celje zdravo mesto, varna točka in varna soba za zaslišanje. Socio je tudi koordinator programov na področju odvisnosti in opravlja terensko delo z odvisniki.

V Socio koordiniramo in povezujemo tiste organizacije, ki se v Mestni občini Celje ukvarjajo s problematiko drog. Julija 2007 smo na novo vzpostavili **program terenskega dela z odvisniki**, ki po začetnih mesecih že daje prve spodbudne rezultate. V različnih krajih celjske regije nudimo uporabnikom drog v njihovem okolju možnosti za zamenjavo igel in razdeljevanje sanitetnega materiala, informiranje in svetovanje, ki je ciljno usmerjeno zlasti v preprečevanja okužb in poškodb zaradi tveganega načina življenja ter svetovanje za vstop v programe zdravstvene in druge pomoči.

K uporabnikom drog s terenskim vozilom

Terensko delo predstavlja enega najpomembnejših programov za zmanjševanja škode, povzročene z uživanjem drog. Uporabnikom prepovedanih drog se približamo v okolju, kjer živijo. Tako pridobimo vpogled v njihovo vsakdanje življenje in »sceno drog«. Zaradi precejšnje dostopnosti omogoča ta pristop vključitev velikega števila uporabnikov drog, predvsem pa na ta način dosežemo tiste uporabnike, ki niso vključeni v noben program pomoči ali zdravljenja. V okolju, kjer živijo in se družijo, jim zagotovimo, da lahko pridejo do potrebnih informacij in pomoči takoj, ko jo potrebujejo. Terensko delo je namenjeno svetovanju in informiranju uporabnikov drog, posebno tistim brez doma, ki velik del dneva preživijo na ulici. V začetnih mesecih terenskega dela - v juliju, avgustu in septembru 2007 - smo imeli 318 stikov. V prvotnih poskusih terenskega dela so odvisniki še zbirali pogum za vključitev in se na program niso dobro odzivali, a vendar smo kmalu poželi prve uspehe, saj smo se približali t.i. skriti populaciji. Do novembra 2007 smo uspeli vzpostaviti stike s kar 152 užitci prepovedanih drog, ki niso vključeni v že obstoječe programe pomoči. Med odvisniki je bilo 70 odstotkov moških in 29 odstotkov žensk. Največkrat se po našo pomoč zatečejo uporabniki, ki imajo stalno bivališče v Celju (56 odstotkov). Sledijo uporabniki iz drugih krajev s Celjskega.

Število razdeljenega sanitetnega materiala narašča iz meseca v mesec. Spodbudno je tudi, da kar okoli 60 odstotkov uporabljenih igel odvisniki vrnejo, varno odložene v namenske zabojnike. Četudi je čas delovanja kratek, verjamemo, da smo na pravi poti.

Drugi programi in dejavnosti:

- **Varne točke** (v Celju deluje deset Varnih točk, kamor se lahko otroci in mladostniki zatečejo, kadar potrebujejo pogovor, nasvet ali pomoč zaradi doživljanja nasilja).
- **Varna soba za zaslišanja žrtev nasilja** (izboljšanje položaja žrtve v postopku).
- **Materinski dom** (namenjen materam z mlajšimi otroki in nosečnicam za začasno bivanje).
- **Zaveetišče za brezdomce** (uporabniki so brezdomci – ljudje brez bivališča, urejene prehrane in zaposlitve).
- **Projektna pisarna Celje zdravo mesto** (program je namenjen izboljševanju življenja in okolja).

Javni zavod Socio
Stanetova 4, 3000 Celje
T: +386 3 492 40 42
: +386 31 887 750
F: +386 3 492 40 43
E-mail: socio@siol.net

ČE ZAČNEMO REŠEVATI PROBLEM DOVOLJ ZGODAJ, LAHKO ODVISNOST USPEŠNO PRESEŽEMO

Program Zavoda VIR je namenjen vsem, ki potrebujejo pomoč pri reševanju stisk zaradi drog in so pripravljene preseči način življenja, ki ga narekuje odvisnost. Zaželeno je, da se v program vključijo abstinenti, ki zaključijo rehabilitacijo v različnih komunah. Mladostnike skušamo pridobiti v program zgodaj. Zagovarjamo stališče, da je zgodnja prepoznavnost problema ključ do rešitve. Če začnemo reševati problem dovolj zgodaj, potem mladostniki ne potonejo v vseh možnih negativnih dimenzijah, ki jih sproži odvisnost.

20-mesečni program rehabilitacija uživalcev drog

Program zagotavlja psihosocialne, psihološke in druge aktivnosti, ki mladostnikom sčasoma omogočijo, da se rešijo droge. V programu nismo zadovoljni zgolj z abstinenco. Zaobjeti so številni cilji, ki pomagajo posameznikom, da spremenijo svojo celostno podobo. Glavnina zastavljene strokovnega dela je usmerjena v spremembe vedenja, ki omogočajo uresničevanje ciljev tako mladostnikom kot staršem. Ciljno se usmerjamo v doseganje psihične stabilnosti, duhovne rasti in ekonomske samostojnosti. Vse strokovne aktivnosti, ki pripeljejo mladostnike in starše do zelene ravni, se odvijajo v 20 mesečnem programu. Ta vsebuje delo sprejemnega centra, kjer delujeta svetovalnica in pripravljalnica za vstop v program, in v nadaljevanju rehabilitacijski program dnevnega centra. Program se lahko podaljša, kdaj tudi skrajša, vse je odvisno od motivacije uporabnikov drog in njihovih staršev.

Vsebine, ki jih morajo predelati uporabniki drog in starši, se nanašajo na različna vedenja in pomen samopodobe. Posebej vodimo skupine mladih in posebej skupine staršev. Eni in drugi oplemenitijo odnose, izboljšajo socialne spretnosti in se naučijo načrtovati. Pridobljeno znanje jim pomaga razumeti dinamiko odnosov v družini in okolju, pomaga izboljšati komunikacijo, upoštevanje dogovorov in pravil. Predvsem se dvigneta samospoštovanje in bazična vrednost prizadetih. **Iz programa so izšle že tri generacije uspešnih abstinentov in zadovoljnih družin.** Po zaključenem programu rehabilitacije jim ponujamo nadaljnjo podporo v **spremljevalni fazi ali v klubu.**

Prepričani smo, da bi morali tako starši kot njihovi mladostniki najprej v abstinenčni program. Šele za tem, ko bi bilo evidentno, da ne bodo zmogli doseči abstinence iz različnih razlogov, bi naj odšli v druge programe, v katerih ni cilj abstinence. Prav tako bi se moralo vsako zdravljenje zaključiti s psihosocialno rehabilitacijo. V to spoznanje nas usmerjajo strokovne izkušnje, ki govorijo v prid učenju življenja ali reintegracije v domače okolje.

Zavod VIR je nevladna in neprofitna organizacija. Za potrebe savinjske regije deluje v Celju od leta 2001. Osnovna orientacija programa je življenje brez drog. Program je namenjen mladostnikom in njihovim staršem. Primarna naloga programa je rehabilitacija uživalcev drog v 20-mesečnem programu. Vanj se vključujejo mladi ljudje, stari od 13. do 30 let. Pogoj je sodelovanje obeh staršev. V različne oblike programa je vsak mesec v povprečju vključenih okoli 80 uporabnikov. Program zavoda Vir je v letu 2006 vključeval 231 uporabnikov, pri katerih smo opravili 2.281 obravnav. V letu 2005 je bilo vključenih 173 uporabnikov in še leto poprej 137 uporabnikov. Med iskalci pomoči jih je večina, 52 odstotkov, imela težave s heroinom, 43 odstotkov z marihuano in s hašišem.

Zavod VIR – preprečevanje odvisnosti in rehabilitacija uporabnikov drog
Vrunčeva 9, Celje
T: + 386 3 490 00 24
: + 386 31 288 827,
F: +386 3 490 00 25
E: zavod.vir@siol.net
www.zavod-vir.si

VLOGA POLICIJE PRI RAZREŠEVANJU PROBLEMATIKE PREPOVEDANIH DROG

Odkrita kriminaliteta, povezana s problematiko prepovedanih drog, je predvsem odraz aktivnosti policije ter drugih organov odkrivanja. Policija ukrepa dosledno v skladu z veljavno zakonodajo. Preiskovanje tovrstnih kaznivih dejanj in prekrškov je zelo oteženo. Organizirano preprodajo drog obravnava kriminalistična policija, medtem ko policijske postaje izvajajo poostrene nadzore nad kriminalnimi žarišči, kjer prihaja do posameznih primerov preprodaj in uživanja drog. Policija prav tako sodeluje z lokalno skupnostjo in različnimi institucijami ob izvajanju preventivnih akcij. Izvaja različna predavanja na šolah, tako za mladostnike kot tudi za učitelje in starše otrok.

V zadnjih letih je na območju Policijske uprave Celje prisoten porast števila obravnavanih kaznivih dejanj in prekrškov povezanih s prepovedanimi drogami. Med storilci kaznivih dejanj prevladujejo moški, stari od 18 do 34 let. Za policijo so to največkrat stari znanci in prestopniki.

Vrsta in število kaznivih dejanj in prekrškov povezanih s prepovedanimi drogami na področju Policijske uprave Celje v letih 2002 do 2006

Vrsta kaznivega dejanja	2002	2003	2004	2005	2006
Neupravičena proizvodnja in promet z mamili (196. čl. KZ)	116	134	63	161	299
Omogočanje uživanja mamil (196. čl. KZ)	34	36	9	14	16
Prekrški	2002	2003	2004	2005	2006
Število primerov posedovanja drog	334	185	129	175	349

Vir podatkov: Generalna policijska uprava Republike Slovenije, junij 2007

Vrsta in količina najpogosteje zaseženih drog na področju Policijske uprave Celje v letih 2002 do 2006

Vrsta zasežene droge	Količina	2002	2003	2004	2005	2006
Konoplja /marihuana	kilogram	2,9	97,2	8,1	9,6	44,5
Konoplja /hašiš	gram	2,67	0	1,82	41,05	14,91
Heroin	gram	82,06	114,97	416,52	295,54	456,58
Kokain	gram	39,85	116,38	21,01	7,13	18,56
Ekstazi	št. tableť	686	21	113	796	95

Vir podatkov: Generalna policijska uprava Republike Slovenije, junij 2007

Policija se pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj prav tako srečuje s pojavom t.i. **sekundarne kriminalitete**. Heroinski odvisniki se zaradi abstinenčne krize zapletejo v premoženjske delikte (tatvine, rope,...), da bi pridobili denar za nakup droge.

Pri **ulični prodaji se policija srečuje s preprodajalci**, ki so večinoma heroinski odvisniki, kateri svoje potrebe po heroinu in materialnih dobrinah vzdržujejo z vsakodnevno prodajo manjših odmerkov heroina (0,1 – 0,5 g). Po aretacijah in izhodu iz zaporov le redki prenehajo s prodajo droge, izjeme so posamezniki, ki so se rešili odvisnosti. Enako je pri tistih, ki delujejo pri organiziranih prodajah večjih količin prepovedanih drog. Pri takšni prodaji drog so izredno veliki in hitri zaslužki, ki vedno znova premamijo posameznike, da zaidejo na stara pota. Policija se po vsakem zaprtem preprodajalcu prepovedane droge že naslednji dan sreča z novim preprodajalcem...

Policija vsako leto obravnava tudi **prekomerna zaužitja prepovedane droge** (»overdose«), katerih posledica je tudi smrt odvisnika. V letošnjem letu smo na Policijski upravi Celje obravnavali že pet primerov, v lanskem letu štiri smrtne primere.

Policijska uprava Celje, Sektor kriminalistične policije
Ljubljanska cesta 12, Celje
T: +386 3 542 62 00
www.policija.si

